

CVETJE

Z VILLOV
S V. FRANCISKA

1226 ~
1926

TEBI · O · SERAF · LUBEZNI

Vsebina 9.—10. zvezka.

	Stran		Stran
Posvečenje nove cerkve sv. Frančiška v Šiški	129	Pregled zgodovine frančiškanov med Slovenci	143
Mali oficij Bl. D. M	130	Spomini iz misijonskega življenja	149
Asketična šola ali vadnica popolnosti	132	Razgled po serafinskem svetu	158
Molitev za naš narod	136	Dopisi	159
Tretji red in moške v župniji	137	Priporočilo v molitev	159
		Zahvala za uslišano molitev	160

Cvetje izhaja v začetku drugega meseca. Naročnina znaša letno 10 Din. Naslov za naročila : „Cvetje“, frančiškanski samostan v Ljubljani.

Hvalimo slavne može.

Dne 6. oktobra letošnjega leta bo ali je preteklo devet let, odkar je umrl p. Stanislav Škrabec. Čez leto dni bi utegnili prekopati njegov grob in izbrisati spomin nanj tudi na ljubljanskem pokopavališču. Če pomislimo, kaj je blagi mož za Slovence storil, da je celo svoje življenje likal in čistil naš materni jezik, da je ustanovil naš tretjeredni list in ga urejeval 36 let ter s tem za tretji red mej nami vsemi največ storil, ga najbolj izdatno širil, da je bil zgleden redovnik, ki je sveto živel in sveto umrl — potem ne smemo pustiti izbrisati spomina nanj, pač pa smatramo za dolžnost postaviti mu vsaj skromen spominik na njegovem grobu. Če bi tega ne storili, bi nas po pravici obsojali ko nehvaležne, samoljubne ljudi tisti, ki bodo za nami prišli. Ali bi bilo prav, če bi na Škrabca pozabili? Ali naj trpimo, da bi prešel njegov spomin mimo nas? Ljubljana, središče naroda, za katerega je Škrabec delal celo življenje, katerega je ljubil iz dna srca, mora imeti vsaj skromen spominik na njegovem grobu. G. profesor Plečnik je že napravil načrt. Treba ga je le izpeljati. Sami ga ne moremo. Zato pa prosimo za prostovoljne prispevke v ta namen. Prvi prispevek je daroval g. prof. Plečnik, ki je brezplačno izdelal načrt; drugi prispevek je dal neimenovani dobrotnik iz hvaležnosti v znesku 5000 Din. Za nadaljne prispevke za Škrabceev spominik prosimo vse druge Slovence, ki ljubijo dobrotnike naroda in spoštujejo zanj zaslužne može. Darove sprejema upravnništvo „Cvetja“, frančiškanski samostan v Ljubljani.

UREDNIŠTVO „CVETJA“.

Prošnja iz Bosne. G. Jož. Budin, župnik v Pevmi, sedaj začasnó v Banjaluki, prosi v imenu „odbora za zgradbo nove cerkve“ darov za novo cerkev v banjaluškem okraju, kjer je naseljenih ok. 200 slov. družin iz Istre, Primorske in Notranske, pa nimajo cerkve in so v nevarnosti, da bi trpeli škodo na duši.

CVETJE

XLIV. tečaj.

V Ljubljani, september-oktober 1927.

9.-10. zvezek.

Posvečenje nove cerkve sv. Frančiška v Šiški (VII. okraj Ljubljane).

Odločili smo se, da bomo v Sloveniji postavili sv. Frančišku za sedemstoletnico njegove smrti krasen spominik. Sedaj že stoji. Ni sicer dograjen celotno, ker manjka še marsikaj, pa v rabi je že eno leto. Upamo, da bo do letošnjega praznika na dan sv. Frančiška nova cerkev v Šiški toliko dogotovljena, da jo bo mogoče na dan sklepa sedemstoletnih slovesnosti t. j. 4. oktobra tudi posvetiti. Saj za tako slavnosten dan, kakršnega ne bomo doživeli nikedar več, ne moremo izbrati bolj pomenljivega dne: god sv. Frančiška, sklep njegove sedemstoletnice — kaj hočemo več?

Zato vabimo vse častivce sv. Frančiška na slavnosti, s katerimi želimo zaključiti sedmo stoletnico Frančiškove smrti. Načrt naš je sledeči:

Dne 1.—3. oktobra bomo obhajali tridnevnicu v cerkvi sv. Frančiška.

V soboto 1. oktobra ob 5. zjutraj sv. maša, potem pridiga in sv. maša s petjem, zvečer ob 7. sv. rožni venec, pridiga in litanije z blagoslovom.

V nedeljo 2. oktobra ob 6. in ob 1/2 10. pridiga in sv. maša, popoldne ob 5. pridiga in pete lit. M. B. z blagoslovom.

V ponedeljek 3. oktobra ob 5. sv. maša, na to pridiga in sv. maša z blagoslovom, zvečer ob 7. sv. rožni venec, pridiga in litanije vseh svetih treh redov sv. Fr. z blagoslovom.

V torek 4. oktobra ob 1/2 6., 6., 1/2 7. sv. maša v šotoru relikvij, ob 8. začetek posvečenja cerkve in altarjev. Zvečer ob 7. pridiga, pete litanije M. B., zahvalna pesem in blagoslov.

Upamo, da bomo pravočasno dobili za slavnostno otvoritev monumentalne stavbe in svetovne proslave sv. Frančiška udobnost polovične cene na železnici, kar bomo objavili po časopisih.

Radi bi imeli, da bi se teh slavnosti udeležili vsi Slovenci, tudi tisti, ki še niste v tretjem redu, da bi bolj spoznali pravega modernega

Frančiškovega duha. Častivci sv. Male Terezije bodo v Frančiškovi cerkvi imeli svoj altar in kapelico. Tudi ta altar in dva stranska bodo posvečeni pri tej priložnosti.

V glavni kapeli za velikim altarjem pa še ne bo altarja. Ta bo posvečen Materi božji: ali Brezmadežni ali Žalostni. Če ima kedo kako posebno željo ali obljubo, jo lahko tu izvrši s tem, da ji postavi primeren altar.

Urednik Cvetja.

Mali oficij Bl. D. M.

Šesta ura.

Psalm 122.

Ta psalm je presrčna in hrepeneča molitev združena z velikim zaupanjem na pomoč. „K tebi povzdigujem svoje oči“, ta izraz pomeni hrepenenje in zaupanje, ker more vpirati svoj pogled le tisti, ki zaupa in hrepeni po pomoči božji. To izražate tudi nadaljni dve vrsti pod drugačno podobo: Kaker se ozirajo oči hlapcev in dekel na gospodarja in gospodinjo in pazijo na vsak njihov migljelj, da jim vstrežejo in dosežejo kako milost, tako se pevec ozira na Boga, da ga reši iz sužnosti. Nadaljni in zadnji dve vrsti pa obsegate milo prošnjo po božjem usmiljenju in navajate vzrok, zakaj prosi: zato, „ker smo silno napolnjeni sè zaničevanjem;“ bogati nas zasramujejo, prevzetni zaničujejo. Vse nas silno boli, zato se nas usmili in nas reši iz tega suženjstva!

Ta psalm nas spominja našega romanja proti nebeškemu Jeruzalemu. Pogosto morajo dobri in pobožni veliko trpeti: bogati jih prezirajo, prevzetni zaničujejo. Mi pa obračajmo svoje oči zaupljivo proti Bogu: „na te o Gospod sem zaupal, na veke ne bom osramočen.“

V Marijinem oficiju molimo ta psalm, ker nam je Marija najlepši zgled potovanja po tej zemlji proti nebeski domačiji in imamo v nji zelo dobro pomočnico. Od brezmadežnega spočetja do vnebovzetja je Marija svoje oči vedno upirala v Boga: na begu v Egipt, pod križem Jezusovim, po njegovem vnebohodu vselej in povsod je bila dekla Gospodova polna zaupanja in neomahljivo vdana v božjo voljo. Teško pot je hodila, pa jo je prešla udano in junaško. Na njen lep zgled nas spominja pripev: „Za vonjem tvojih mazil tečemo,“ t. j. tvoj lep zgled posnemamo, pobožne duše se na te ozirajo ter te ljubijo in časte.

Psalm 123.

Sporočilo trdi, da je ta psalm zložil David po neki slavni in nepričakovani zmagi nad Filistejci, Edomiti ali Sirci. Gotovo pa je, da so

ga prepevali Izraeljci, ki so se vrnili iz sužnosti; zato je ta psalm psalm stopnjic ali romarski psalm.

Psalm se začne kar nenadoma brez vsakega uvoda: „Ako Gospod ne bi bil pri nas, reci zdaj Izraelj, ako Gospod ne bi bil pri nas, ko so se ljudje vzdigovali zoper nas, bi nas bili morda žive požrli.“ Besede povejo, da so bili Izraeljci v veliki nevarnosti, da bi jih bili nasprotniki vničili, če jih ne bi bil rešil Gospod. Te nevarnosti in stiske slika psalm v naslednjih vrstah v raznih podobah: vode, hudournika, neprebrodljivega potoka, zijajoče zveri z ostrimi zobmi. V drugem delu, pa ves potolažen zahvali Gospoda za rešitev; rabi podobo tiča, ki je bil vjet v zanjki, pa se je raztrgala in tiček rešen.

Oziraje se Marijo vidimo v zgodovini življenja Jezusovega in Marijinega, da jima je pretila marsikatera nevarnost: preganjanje Herodovo, beg v Egiptet itd. Herod je spretno nastavljal zanjke, pa Gospod je rešil božje dete... Tudi sv. Cerkev je bila pogosto v velikih stiskah: Nestorij, Albigeni, Turki itd. Marija se je vselej skazala dobro pomočnico kristjanov. Zato molimo v oficiju: „Veseli se devica Marija, ker po vsem svetu si sama zatrla vse krivovere.“

Psalm 124.

Če preberemo ta psalm, vidimo, da govori o dveh vrstah ljudi: o dobrih, pravičnih in o slabih ali grešnikih „na krivih potih.“ Prvi zapupajo v Gospoda in „stoje trdno kakor gora Sijon.“ Sijon je že naravno utrjena gora; na nji je stal tempelj in je podoba neomahljivosti in nezmagljivosti. Tako je tudi človek, ki „v Gospoda zaupa“ trden v svojih sklepkih, odločen v svojem ravnanju, „na veke ne omahne, ker prebiva v Jeruzalemu“, t. j. v sv. Cerkvi in se neomahljivo drži njenega nauka. Taki so trdni v svojih načelih, kakor Jeruzalem obdan od gora: „Gore so okoli njega“, Gospod prebiva v srcih pravičnih „odslej in na veke“. — Tretja vrsta je nekaterim bolj nejasna: „Ker G. ne pusti šibe grešnikov nad usodo pravičnih“, t. j. Gospod ne bo pripustil, da bi hudobni („grešniki“) dolgo gospodovali nad dobrimi in jih stiskali krivično, da bi obupali. Bog ne bo dopustil takih skušnjav, da bi pod njimi morali omagati in grešiti: „pravični ne stegnejo svojih rok h krivici“. Sv. Pavel pravi: „Bog pa je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj kakor premorete,“ temuč bo dal v skušnjavi tudi milost, da jo boste zmagali (I. Kor. 10. 13). V predzadnji vrsti prosi psalmist, naj Gospod dobro stori dobrim in pravičnim, t. j. naj jim da milost, da bodo vztrajali na potu pravičnosti. V zadnji vrsti pa izreče kazen nad hudobnimi, t. j. tistimi, ki priznavajo vero, pa po veri ne živijo in bodo zavoljo hudih del pogubljeni: „nje pa, ki krenejo na kriva pota (po spoznani resnici in po sprejetju v sv. Cerkev) iztira G. s hudodelci.“ Na koncu pa izrazi presrčno željo: „mir bodi Izraelju“, t. j. vsim, ki živijo pravično in sveto.

Sv. Cerkev mora tu na zemlji bojevati hude boje z nasprotniki pekla, krivovere, notranjih in zunanjih nasprotnikov, proti mlačnosti in ne-

značajnosti. Toda postavljena na skalo, katere peklena vrata ne bodo premagala gre v upanju na Gospodovo pomoč zmagujoča skozi vse boje hudih nasprotnikov. Poleg Gospodove pomoči se zanaša tudi na Marijino priprošnjo. Naš psalm omenja Marijino predpodo: goro Sijon, ki stoji trdno, da je nihče ne more premagati. Marija se imenuje tudi „stolp Davidov“, ki ga je David dal postaviti na strani gore Sijon, kjer ni bil naravno utrjen. Tako je Marija tudi vedno stala na strani sv. Cerkve in vernikov, kjer je bila nevarnost, da bi podlegli premoči nasprotnikov. Zato pa za Bogom največ zaupamo na Marijo, posebno pa deviške duše: „Za vonjem tvojih mazil tečemo, mladenke, t. j. device te ljubijo silno.“

P. KAJETAN KOGEJ:

Asketična šola ali vadnica popolnosti.

O sredstvih popolnosti.

(Dalje.)

3. Dober namen posvečuje tudi indiferentna dela.

Dober namen napravi zaslužljiva tudi tista dela, ki sama na sebi niso ne dobra ne slaba, ne plačila ne kazni vredna (indiferentna). Taka dela sama še niso zaslužljiva pri Bogu, če jih ne posveti dober namen. Ako torej pišeš, bereš, hodiš, ješ, piješ, spiš, igraš ali opravljaš druga tem podobna dela, pred Bogom nič ne veljajo, ako jih ne posvetiš z dobrim namenom.

Več duhovnikov je naprosilo milanskega škofa Karola Boromeja, naj ž njimi igra bilard. Sredi igre reče eden izmed duhovnikov: „Kaj bi sedaj storili, če bi videli, da ima čez eno uro nastopiti sodnji dan? „Eden pravi: „Jaz bi se takoj zatekel k molitvi.“ Drugi pravi: „Jaz bi takoj napravil dolgo spoved.“ Drugi so zopet kaj drugzega povedali. Sv. Karol je pa molčal; vedel je namreč, da vprašanje njemu velja. Ko so ga slednjič vprašali, kaj bi on storil, je odgovoril: „Naprej bi igral, zakaj igrati sem začel edino z namenom, da Boga častim“ (Spirago: Beisp. S. str. 345).

Tudi z razvedrilom in dostojno igro, sè zmernim vživanjem jedi in pijače moremo Boga častiti in tako opravljati dobro delo. Sv. Pavel pravi: „Ali jeste ali pijete ali kaj drugzega delate, vse v čast božjo storite“ (I. Kor. 10, 31). — Če nas torej pri vsakem delu in opravilu spremlja dober namen, se množi naše zasluženje in raste plačilo pri Bogu. Moj Bog! Koliko tisoč in tisoč ljudi se postara, kateri so v potu svojega obraza preživeli svoje dni, pa na zadnjo uro nimajo kaj pokazati, kar bi jim olajšalo pot v nebesa. Obžalovanja vredna nemarnost in zmota je, če kedo opušča tako imenitno sredstvo zveličanja in popolnosti, kaker je dober namen.

Ali moremo greh obrniti v božjo čast?

Dejanja, ki so v svoji korenini slaba, ne moremo nikoli z dobrim namenom spremeniti v dobra. Laž, tatvina, prešustvo, nepokorščina in noben greh se ne da z dobrim namenom spremeniti v Bogu dopadljivo dejanje. Vsak greh onečasti Boga in ga žali; smrtni greh nas celo popolnoma oropa prijateljstva božjega. — Nasprotno pa smemo trditi, da dober namen človeka varuje pred grehom. Kdor prav pogosto obuja dober namen, živi le za Boga. Misel na božjo pričujočnost ga odvrača od hudega. Njegovo življenje je vravnano po volji božji, ker terja to od njega dober namen, katerega pogosto obuja.

Kedaj obujajmo dober namen?

Predno odgovorimo na to vprašanje, je dobro vedeti, da delimo dober namen v tri vrste. Poslužujemo se pri tem latinskih izrazov in sicer:

1.) Aktualjni dober namen — po naše bi rekli „dejanski ali posebni namen“, to je tisti namen, katerega obudimo neposredno pred delom in nas spremlja mej delom. Ta dober namen je najboljši; svetniki so ga zelo pogosto obujali.

2.) Virtualjni dober namen; ali po naše „splošni dober namen“, t. j. tisti, ki smo ga enkrat n. pr. zjutraj za ves dan obudili. Ta način je dober in zadošča, vendar je manj popoln od prvega.

3.) Habitualjni dober namen; slovensko bi lahko rekli: „pre-splošni dober namen“, katerega smo pred več časom, tedni, meseci ali celo leti obudili, potem pa nič več nanj mislili. Ta način dobrega namena je nepopoln, je pozabljen in v svoji moči že skorej vgasel. Dobra dela, ki jih opravljamo s takim namenom, Bogu ne morejo biti popolnoma všeč.

Pojasnimo to s primerom: Iz ljubezni do Jezusa in Marije se odločiš iti na božjo pot in takoj nastopiš romanje. Glej, ta tvoja volja, s katero si nastopil pot, je tvoj posebni (aktualjni) namen. Mej romanjem opravljaš še druge pobožnosti z namenom, da bi božjo pot dobro opravil. Glej, ta tvoja volja je vrpta še na tvoj prvi namen in traja dalje v svoji moči, četudi mej potjo ne misliš nanj, ta tvoj namen se imenuje splošni (virtualni) namen. — Če si pa tak dober namen napravil pred več časom, pred štirimi tedni, meseci ali leti, potem pa nisi več nanj mislil in ga pred romanjem nisi obnovil, je ta tvoj dober namen že malodane vgasnil in le še malo ali nič ne vpliva na tvoje romanje, — zato ga imenujemo presplošni (habitualni) namen.

(Prim. Geistesch. I. str. 132—134.)

Če smo v stanu posvečujoče milosti božje, ni potrebno, da bi morali pred vsakim delom posebej obuditi posebni namen, dasi je to vsaj pred važnišimi opravili vsega priporočila vredno; zadostuje pa splošni namen, katerega n. pr. napravimo zjutraj in velja za ves dan ali za delj

časa. Učeniki duhovnega življenja priporočajo, naj jutranji splošni namen večkrat čez dan obnovimo, ker se lahko zgodi, da vsled človeku prirojenega samoljubja in raztresenosti nanj preveč pozabimo.

Zato obnovi svoj splošno storjeni namen pogosto; če se na to privadiš, te ne bo stalo veliko truda. „Vse, karkoli delate z besedo ali v dejanju, vse storite v imenu Gospoda Jezusa Kr.“ [Kol. 3, 17.] — „Vse, karkoli delate,“ ta poziv spolnuješ s splošnim namenom; „v besedi ali v dejanju, delajte v imenu G. J. Kr.“, to pa spolnuješ s posebnim namenom. Če tako ravnaš, ne boš delal le k časti božji, ampak tudi v imenu Jezusovem.

Kedaj je najpripravniše obuditi dober namen?

Bog ni nikjer zapovedal kedaj in kolikokrat moramo obuditi dober namen, spodobi se pa in pravično je, da ga obudimo najmanj enkrat na dan in sicer zjutraj. Tak splošni namen, ki smo ga zjutraj napravili, ostane v moči za celi dan, če ne prekličemo z besedo ali s kakšnim grešnim dejanjem.

Zjutraj je torej najprimerniši čas za obujenje dobrega namena. Tedaj zahvali Boga, Mater božjo in angelja varuha za njihovo varstvo. Odmoli angeljsko češčenje, daruj Troedinemu vsa svoja dela, težave, trpljenja, sitnosti svojega stanu in od strani svojega bližnjega. Obenem skleni trdno v svojem srcu, da se boš skrbno varoval vsakega greha in grešne priložnosti.

Predno ležeš zvečer k počitku, se izprašaj, če si prav in vdano v voljo božjo čez dan opravljal svoja dela iz ljubezni do Boga, velika in nizka, prijetna in zoprna. Ako si grešil v tem in nisi vseh del opravljal z dobrim namenom, obžaluj svoj prestoppek in skleni, da boš drugi dan bolj zvest svojemu sklepu.

Škof Slomšek mladino tako-le spodbujajo k dobremu namenu: „Ko zjutraj zgodaj vstaneš in greš na pot, se pripravljaš k delu, ali delati nehaš: stori vse v imenu božjem. — Si lačen ali žejen, piješ ali ješ, si truden ali shojen in greš počivat: naj bo vse k večji časti božji. Kedar kaj trpiš ali ti solze zalivajo oči ali si zaničevan in se ti hudo godi: naj bo v imenu božjem vse k večji časti božji! — Bog tebi da, Bog vzame, kaker njemu dopade, tako se vse zgodi: naj bo vselej hvaljeno njegovo sveto ime. Tako Boga častiš, tako bo tvoji duši vse v večno zveličanje. — O stokrat srečen človek“ [Življ. sreč. pot, str. 153 do 154.]

Ne pozabi, duša serafinska, noben dan na dober namen, zakaj ž njim spremeniš za večnost vse, razen greha, v čisto zlato. Koliko plačilo te čaka v deželi povračila, če pogosto obujaš dober namen! Koliko zasluženja za nebesa si nabereš na ta način v teku enega samega dne, kaj še le enega leta, deset ali trideset let! Nasprotno se pa kristjan, ki nima navade obujati dobrega namena, oropa mnogih zaslug. Sicer tudi on moli, hodi v cerkev, se posti, prejema sv. zakramente, mora težko

delati in veliko trpeti, a od vsega bo pičlo žel, ker je tudi pičlo sejal. Kako bogat bi lahko šel s tega sveta, ke bi bil moder in bi pogosto obujal dober namen.

Pri katerih opravilih naj bi posebej obujali dober namen?

1. Pri delih in opravkih, ki drug z drugim nimajo zveze, in so mej sabo strogo ločeni, n. pr. kedar prestopimo od dela k molitvi in narobe.

2. Spočetka važnega ali težavnega ali delj časa trajajočega opravila.

3. Pri nizkih delih, ki so zoprna in poniževalna, n. pr. postrežba bolnikov, pometanje, pranje, pomivanje itd., iz teh del zajemamo veliko zasluženja, če jih posvetimo z dobrim namenom.

4. Pri nobenostranih (indiferentnih) delih, n. pr. jesti, piti, spati — ker so zaslužljiva le s pomočjo dobrega namena.

5. Pred vsem pa učeniki asketičnega življenja zabičavajo dober namen obuditi pri častnih opravilih, ker je ravno pri teh najbolj nevarno, da se prikrade kak slab namen, ki nas oropa vsega zasluženja. [Geisteisch I. str. 134.]

Neki puščavnik je skrbel noč in dan, kako bi mogel Bogu prav služiti. Zdihoval je, kako bi mogel za gotovo v nebesa priti: Ubog sem in neuk in ne vem, kaj naj storim, da bi mogel Bogu popolnoma dopasti... Bog je poslal do njega angelja, ki ga je povabil, naj se podviza ž njim. Pelje ga k ubožni koči, kjer je uboga, pa zadovoljna in vesela deklica pometala celico. Zraven je pela in govorila: „Gospod, iz ljubezni do tebe pometam in delam vse!“ Angelj in puščavnik jo poslušata in gresta dalje. Prideta v prostorno cerkev, polno vernih poslušavcev. Zgovoren pridigar je govoril z navdušeno besedo, da je vsa cerkev jokala. Na koncu pridige zapusti pridigar pridižnico, in gre mimo angelja in puščavnika samozavestno; zdelo se je, da veliko da na svojo učenost in zgovornost. Tu vpraša angelj puščavnika: Kaj se ti zdi, kateri izmej teh dveh je več storil za Boga, ali ona deklica ali ta pridigar? Puščavnik odgovori: Gotovo pridigar, že vsled svojega poklica, ker podučuje nevedne ljudi, jih kliče h pokori in poboljšanju, in pride slednjič vtrujen in potan s pridižnice. — Ni tako, odvrne angelj; Gospod Bog gleda pred vsem na dober namen. Dober in čist namen stori, da so tudi nizka dela Bogu dopadljiva; najslavniša dela zgubijo zasluženje, če nimamo pri njih pravega namena.

Kako potreben je tedaj dober namen pri vseh naših delih! Najimenitniše delo je pred Bogom nizko, če mu ni posvečeno z dobrim namenom in najbolj prezirano delo je pred njim visoko, če je storjeno s pobožno mislijo na Boga. Ako te bo kedaj skušnjavec motil pri odličnih opravkih z visokimi mislimi, govori se sv. Bernardom: „Prepozno prideš, skušnjavec, jaz sem svoje delo že Bogu daroval.“

KOROŠEC:

Molitev za naš narod (III).

Vdejanju apostolov beremo: Herod je prijel Petra, ga vrgel v ječo in ga dal stražiti štirim četvericam vojakov. Petra so torej stražili v ječi, Cerkev pa je zanj neprenehoma k Bogu molila.

In Gospod je poslal angela, verige so padle Petru z rok, angelj je vodil Petra mimo prve in druge straže in železna vrata, ki vodijo v mesto, so se sama odprla. (Prim. Apd. 12. 4—10).

Gospod je rešil Petra. Nič niso izdale verige, ne straže, ne železna vrata, ker so verniki, ko je bil Peter zaprt, neprenehoma zanj molili.

Tretjina našega naroda je v jetništvu. Vkovani sicer niso v železne verige, pač pa moralične. Na milost in nemilost so izročeni tuji nadoblasti, ki jih hoče iztrebiti. Njihovo mladino vzgajajo v narodne odpadnike. Obsojeni so na narodno smrt.

„Cerkev pa je zanj neprenehoma k Bogu molila.“

Tudi naša dolžnost je, da neprenehoma molimo za svoje zaslužjene, narodni smrti zapisane brate. Saj smo ena družina, eno telo. Kaj pa je bolj naravno ko to, da si morajo člani ene družine, udje enega telesa mej sabo pomagati?

Če za kako nalogo, ki jo moramo po volji božji izpolniti, nimamo dovolj naravnih sil, tedaj moramo ko pravi kristjani napeti vse mogoče sile; dvigniti mrmo proseči pogled k Gospodu in zaupno moliti. Gospod nam bo poslal izredno pomoč. Kolikokrat je Bog to pokazal v zgodovini!

Mojzes je prišel pri izhodu Egipta z milijoni Judov do Rdečega morja. Faraon jih je zasledoval sè svojo vojsko. V lastni moči Mojzes ni našel rešitve. Tedaj se razširi njegovo srce v zaupanju na Boga, v imenu Gospodovem stopi v slano vodovje in glej, morje se umakne na levi in desni in napravi v sredi široko cesto za prehod judovskega ljudstva. Bog je čudovito pomagal!

Za časa sodnika Samuela so šli Izraeljci v boj proti svojim dednim sovražnikom Filistejcem, ki so se zvezali s Tirci. Mali Izraelj gre proti silamočnim sovražnikom! Po človeški sodbi bi bili morali podleči. Toda srce Samuelovo je napolnjeno z velikim zaupanjem na Boga. In zopet je Bog izredno pomagal. Dal je, da je prišla nad sovražno vojsko strašna nevihta z bliskom in grozno točo, tako da se je vojska čisto zmedla in so jo Izraeljci z lahkoto premagali.

Ali pa se spomnimo osvojitve Jeriže pod Jozuetom. Če bi bili morali Izraeljci Jeriho oblegati, koliko časa bi bili izgubili, kako lahko bi bilo izvoljeno ljudstvo obkoljeno od sovražnikov, kaker je bilo, premagano in iztrebljeno. Pa Bog čudovito pomaga, zidovje jerihsko ne pade po oblegovalnih strojih, marveč vsled zvoka trobent. —

Zaupanje na Boga pa mora biti pravo, ne predržno. Zopet so stali nekoč Izraeljci v boju proti Filistejcem, ob času Helijevega. Komaj se je začel boj, ko se je Izraeljcev polotil strah, zbežali so in Filistejci so jih pobili 4000.

Samozaupanje, s katerim so šli v boj, je bilo osramočeno. Sedaj so se napolnili s zaupanjem na Boga. Pošljejo v Silo po skrinjo zaveze. Sinova Helijevega sama spremljata skrinjo zaveze v tabor, kjer je bila sprejeta z vriskanjem, da se je zemlja tresla in da so Filistejci govorili: „Bog Judov je prišel v tabor, gorje nam.“ Pride do boja in Izraeljci so bili še strahovitiše poraženi. Padlo je 30.000 Judov, med njimi oba sinova Helijevega, celo skrinja zaveze je prišla sovražnikom v roke.

Tu vidimo napačno, nepravo zaupanje v Boga. Judje so mislili, da se Bog mora za nje bojevati, če nesejo skrinjo zaveze v boj. Niso pomislili, da Bog zahteva pokoro in ponižno molitev. Niso mislili na to, da bi najprej skesano klicali k Gospodu, da bi prinesli spravni daritev, da bi obljubili resno poboljšanje, kratko, da bi s ponižnim, spokornim srcem zaupali na Boga. Zaupanje na Boga brez pokore in ponižnosti je žaljenje Boga, je predržno zaupanje. Tako zaupanje v Boga nič ne pomaga, marveč škoduje.

Ne recimo torej nikedar: „Bog nam mora pomagati; na naši strani je pravica, On se vendar ne more za krivico bojevati.“ — Bog nikoli ne mora! Bog je neskončno prost. Čas božji, da varuje pravico in kaznuje krivico, ni samo sedanost, marveč cela prihodnost — večnost. Božji čas je pred vsem večnost. Sodnji dan in dan večnosti bo našel vse izjednačeno in bo priča popolne pravičnosti.

Ne, ponižno in skesano priznajmo: „Gospod, ne ravnaj z nami, kaker smo se svojimi grehi zaslužili in ne vračaj nam po pravičnosti; marveč ko usmiljeni Oče pomagaj svojim otrokom, svojim skesanim služabnikom, ki pred Tvojim božjim obličjem ponižno spoznajo svoje grehe.“

Sè skesanim srcem ga hočemo prositi za njegovo božjo pomoč. S ponižnim duhom ga hočemo spomniti obljub, ki nam jih je dal. Ponižno otroško zaupanje na našega Gospoda in Zveličarja, to je pravo zaupanje.

S takim zaupanjem moramo moliti za svoj stiskani narod, za uboge obmejne brate!

Tretji red in moške v župniji.

Predaval g. dekan Plantarič na tretjerednem zborovanju v Novem mestu
4. X. 1926.

Mož je glava v družini... v vasi načeljujejo moške... občine vodijo moške (občinski moške)... Tudi v Cerkvi zavzema mož prvo mesto, papež, škofje, duhovniki. Da gre možu prednost, to nam dokazuje narava, priča sv. pismo, uči vsakidanja skušnja . . .

Kaj se zahteva od moža, da je res vreden tega častnega imena? Zahteva se, da vestno izpolnjuje dolžnosti do Boga, do svoje družine in napram vnanjemu svetu.

Katere so pa dolžnosti napram Bogu? Sv. Ignacij Loj. odgovarja v svoji knjižici duhovnih vaj: Ustvarjen si, o človek, da Gospoda, svojega Boga spoznaš, mu spoštovanje izkazuješ, mu služiš in se tako zveličaš.

a) Boga spoznavati, to je prva dolžnost. Boga spoznaš po luči sv. vere. Kedo te uči verovati? Ali ne sv. Cerkev? „Pojdite in učite vse narode...“ Pravi mož ima globoko, neomahljivo vero. Saj nam je vera luč in resnica, nevera pa je tema in laž. Ko može moremo spoštovati le one, ki hodijo v luči, po dnevi; ako pa kedo išče teme, ali tava v temi, o tem moremo dvojiti, če ima poštene namene. In vero uči sv. Cerkev v pridigah, v krščanskih naukih. Pravi možje poslušajo božjo besedo. Ako torej vidimo moške (mlade in stare), ki se pridigam odtegujejo, ki h krščanskemu nauku ne hodijo, to nam niso možje, ker ne izpolnjujejo prve dolžnosti do Boga: spoznavati ga. Vzor moža, polnega vere, nam je Abraham.

b) Druga dolžnost je Bogu skazovati spoštovanje. Pravi mož skazuje Bogu spoštovanje tako, da redno opravlja svojo jutranjo in večerno molitev, molitev pred jedjo in po jedi, da moli v skušnjavah, v nadlogah in potrebah po zgledu Joba, ki je v nesreči molil: „Gospod je dal, Gospod je vzel, češčeno naj bo Gospodovo ime.“

Ako pa vidimo moške, da brez molitve dan začenjajo, brez molitve končavajo, ako se v skušnjavi opotekajo in padajo, ker ne iščejo nadnaravne opore; ako vidimo, da se odrasli mladeniči večernemu rožnemu vencu odtegujejo, da se pri zvonanju angelovega češčenja sramujejo odkriti se in Marijo pozdraviti, potem je naš sklep gotov: to niso možje, ker Bogu ne izkazujejo dolžne časti.

Vzor moža, ki je skazoval Bogu dolžno čast, je sv. Janez Vijanej, ki je vedno molil.

c) Tretja dolžnost je, da Bogu služiš. Služiti komu se pravi: njegovo voljo izpolnjevati. Služiti Bogu, se pravi, božjo voljo, božje zapovedi izpolnjevati. Če pa kedo od prve do zadnje predrzno prelamlja, če ob nedeljah dela, ob postnih dneh je meso, potem to ni mož, ker pozna le svojo, ne pa božje volje. Vzor: Samuel, ki je rekel: „On je Gospod“.

d) Četrta dolžnost je, da se zveličaš. „To je volja božja, vaše posvečenje, vaše zveličanje.“ „Bog noče smrti grešnika, ampak, da se spreobrne in da živi.“ Če pa kedo samo za ta svet živi, če govori, da je sè smrtjo vsega konec itd., ta je zgrešil cilj življenja, ta ni mož. Vzor možu, skrbečega za duše, je Don Bosko, katerega prislovica je bila: „Daj mi duše, drugo mi vzemi.“

Od moža se zahteva, da izpolnjuje dolžnosti do družine. On ima družino voditi, braniti in skrbeti, da vsi člani dru-

žine žive po poklicu, h kateremu so poklicani, osobito, da pred vsem skrbi za zveličanje njemu izročениh duš. Če pa mož družino zapušča, poseda rad po veselih družbah, če si sam vse privoščī, družino pa pusti stradati, če mož prihaja domov pijan in preklinja, razsaja, razbija itd., tak ni mož. Če ne skrbi, da bi bili otroci podučeni v verskih resnicah, če jih pušča v slabe družčine, če se morda ravna po reklu: „mladina se mora iznoreti“ ali: „človek je le enkrat mlad,“ ta ni oče, ta je morivec duš, ta ni mož. Vzor: Očak Jakob; sv. Jožef.

Proti vnanjemu svetu. Vnanji svet so višji (predstojniki) enaki in nižji (podložni). Proti vsemu vnanjemu svetu je treba, da je pravi mož pravičen. Predstojnike mora spoštovati in slušati, enake mora ljubiti, s podložnimi mora ravnati milo, človeško.

Ako je pa proti višjim hinavski in priliznjen, ako sebi enake prezira, zaničuje, ako nižje stiska in trdo ravna ž njimi, tak ne izpolnjuje svojih dolžnosti do vnanjega sveta, ta ni mož.

Kaj se še zahteva od moža? — Krščanska ljubezen. Katera je največja zapoved, tje vprašal farizej Jezusa. Odgovoril je: „Ljubi Gospoda, svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje misli, iz vse svoje moči, to je prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega, kaker samega sebe.“ — Če pa vidimo, kako so možki mnogokrat mlačni, kako redki pri božji mizi, kako skopi za olupšavo oziroma popravo cerkve, potem moramo reči, ti ne zaslužijo častnega priimka: mož. Dunajski apostol p. Abel tje rekel: „Možje se štejejo pri obhajilni mizi.“

Ljubezen do Boga pa vsebuje tudi ljubezen do bližnjega. A tu veljajo besede sv. Janeza: „Otročiči moji, ne ljubimo le z besedo, ampak v dejanju in resnici,“ in besede sv. Jakoba: „Ako sta brat ali sestra naga in potrebujeta vsakidanjega živeža, reče jima pa kedo izmed vas: Pojdita v miru, ogrejeta in nasitita se in jima ne daste, kar je potrebno telesu, kaj bo to pomagalo?“ (Jak. II, 15.)

Torej ljubezen v dejanju je dolžan mož skazovati zunanjemu svetu. Vzor: Sv. Vincencij Pavl.

Pa možu prete razne nevarnosti. Te nevarnosti hočejo moža speljati s pota čednosti, poštenosti, pravičnosti. Kakšne so? Notranje: Slabost volje in hudo nagnenje.

Zunanje: Slabo berilo, slaba družčina, pijača, pohlepnost.

Kaj ima storiti nasproti notranjim nevarnostim? Slabost volje mora utrjevati v dobrih sklepih, storjenih zlasti v zakramentu sv. pokore, hudo nagnenje pa zmanjševati v pogostem sv. obhajilu, kjer prejme kruh močnih.

Nasproti zunanjim nevarnostim pa velja beseda: Beži! V Begu je rešitev.

Na vse to — na dolžnosti do Boga, do družine, do vnanjega sveta, na krščansko ljubezen in na beg pred nevarnostmi — navaja moža

ustanova sv. Frančiška, tretji red in njega vodilo, ki je evangelij v ma-
lem, hoja za Kristusom.

Naj to dokažem iz vodila samega.

Dolžnosti do Boga: pogl. I. § 1: Sprejeti se smejo le tisti
ki so trdni v veri.

Pogl. II. § 3: Naj ne prisedejo k mizi in ne vstanejo od nje, preden
niso pobožno in hvaležno molili.

§ 4: Obljubi, da bo izpolnjeval božje zapovedi.

§ 6: Svetovni ljudje naj molijo slehrni dan 12 očenašev, zdrava-
marij in čast Očetu.

§ 12: Vsak po svoji moči naj nekoliko skupaj zlože, da se pod-
pirajo ubožniši udje ali da se skrbi za čast božje službe.

§ 8: Naj si prizadevajo pospeševati pobožnost.

§ 11: Kedor lahko more, naj bo vsaki dan pri sv. maši.

Dolžnosti do družine: Pogl. I. § 2: Omožene naj se ne
sprejmejo v red brez vednosti in privoljenja moža.

§ 8: V domačem življenju naj si prizadevajo drugim dajati dober
zgled.

§ 9: Skrbno naj gojijo blagovoljno ljubezen med seboj

Dolžnosti napram vnanjemu svetu: Pogl. I. § 1: Spre-
jeti se smejo le taki, ki so lepega obnašanja in miroljubni.

Pogl. II. § 1: Udje III. r. naj se drže v svoji noši in obleki tiste
srednje poti, ki se slehrnemu spodobi, zdrževaje se predragega lišpanja.

§ 7: Kdor ima pravico za to, naj ob svojem času glede svojega
premoženja naredi oporoko.

§ 9: Skrbno naj gojijo blagovoljno ljubezen... do drugih in naj
skrbe, kjer jim je mogoče, da se poravnajo prepiri.

§ 13: K bolnemu tovarišu naj predstojniki sami gredo ali naj koga
pošljejo, ki bo izpolnil dolžnost ljubezni.

§ 14: K pogrebu umrlega tovariša naj pridejo udje tistega kraja in
tuji, ki so ravno tam in naj molijo zanj.

Krščanska ljubezen: Pogl. II. § 9: Skrbno naj gojijo blago-
voljno ljubezen med seboj in do drugih.

§ 12: Kolekte — za podporo ubožnih.

§ 13: Obisk bolnikov.

§ 14: K pogrebu — molitev za pokojne.

Beg pred nevarnostmi: Pogl. II. § 1: Nevarna — ne-
sramna noša.

§ 2: Ples — pojedine.

§ 3: Jed — pijačo — le zmerno!

§ 8: Knjige — časopisi.

§ 10: Nesramno govorjenje — nespodobne šale.

Če je mož povsod prvi, (v družini, v občini, v cerkvi), ali je tudi
v tretjem redu sv. Frančiška? Da, tudi tu je prvi ali bi vsaj prvi biti
moral. Saj je sv. ustanovitelj tretjega reda ta red ustanovil v prvi vrsti

za može, prvega je v tretji red sprejel moža, bl. Lukezija, saj so bili veliki in slavni možje udje tretjega reda: papeži, škofje, duhovniki, vladarji, učenjaki, slikarji, kiparji, pesniki itd. Če pa pogledamo danes ta zbor tukaj, če pogledamo skupščine po raznih župnijah — kaj vidimo? Malo mož! Tisti, ki bi morali v tretjem redu biti prvi, so v manjšini, so zadnji! To bi bilo treba popraviti. In prav 700 letni jubilej smrti sv. Frančiška bi bila primerna priložnost za to.

Vprašanje je, kako se lotiti tega dela? Kako pridobiti več mož za tretji red? Najprej je treba odstraniti ovire. Meni se zdi, da je nepoznane tretjega reda, njegovega vodila, njegovih ciljev. To oviro moremo odstraniti s podukom. Zato bi mislil, da je prav, ako se shodi skupščin vrše ob času popoldanske službe božje in namesto nje, oziroma namesto krščanskega nauka. Na ta način bi se seznanili s tretjim redom tudi neudje. Prirediti bi bilo treba za moške od časa do časa predavanja, duhovne vaje, pa skupne pobožnosti, n. pr. posebne shode za moške, skupna obhajila za nje itd.

Druga ovira je redovna molitev: Marsikedo misli, da 12 očenašev ne more izmoliti na dan. To bi se dalo odstraniti tako, da se 12 očenašev razdeli na 2 ali še več delov in se namesto drugih molitev izmoli n. pr. zjutraj 6 očenašev, zvečer za večerno molitev pa 6. Kjer je žena tretjerednica, naj molita skupno; tudi lahko skupno s celo družino.

Tretja ovira je prevelika boječnost: Mnogi misli; kaj pa če bom kedaj pozabil redovno molitev ali kaj drugega opraviti! Odg.: Tretjeredne dolžnosti ne vežejo pod grehom.

Četrta ovira: redovna obleka. Marsikaki sicer dober mož ne pristopiti v tretji red, ker mu je nadležno nositi škapulir in pas. Na to je odgovoriti: Neko neprijetnost že prizadene škapulir in pas; ali to je ravno pokora. Ker ne delajo radi drugačne pokore, bi pa s to spokorno obleko nekoliko zadostovali za grehe. Sicer pa more voditelj pri gotovih delih (košnja, mlačev) dolžnosti nositi redovno obleko v drugo dobro delo spremeniti, zamenjati ali oprostiti. Le prosite ga.

Peta ovira, ki je splošna, je pa nek posvetni duh. Mnogi ljudje, zlasti možje, so pozabili na svoj cilj. Ne mislijo, da niso za ta svet ustvarjeni, ampak za nebesa. Zato vse svoje misli, hrepenenje, delo itd. obračajo le na zemeljsko, namesto navzgor. Ko bi bili ljudje usmerjeni bolj proti večnosti, bi se gotovo posluževali vseh pripomočkov, da bi svoj večni cilj dosegli; tak izvrsten pripomoček je spokorni tretji red sv. Frančiška.

Ko smo odstranili ovire, je treba naravnost vabiti in pridobivati može za tretji red. Kako pa?

Tu imenujem dve poti: a) agitacija od moža do moža, ki pa ne sme biti vsiljiva; b) lep zgled tretjerednikov. Če mož vidi svojo ženo tretjerednico, kako je krotka, potrpežljiva, dobra, zvesta, tiha in modra, jo bo gotovo vsaj molče občudoval. In če si bo moral reči: zato je taka,

ker je v tretjem redu, bo spoštoval tudi tretji red sam. Če ga bo spoštoval, bo treba samo prijazne besedice in mož bo pridobljen za tretji red.

Naj sklenem to predavanje z besedami ameriškega lista Ave Marija (št. 8 t. l.). Tu piše: Ko je sv. Oče Pij XI. sprejel 22. II. 1923 v avdijenci 1000 tretjerednikov, jim je govoril te besede: „Tretji red nam bo vedno in v vseh okoliščinah posebno pri srcu, ker vemo, kaj vaš poklic pomeni. In kaj je poklic dobrega frančiškanskega tretjerednika? To ni strogost obljub, ne skupno redovno življenje po črki, temveč redovno življenje po duhu. Vaš poklic je, duha tega življenja in popolnosti zanesti v družine in v vsakdanje življenje, v navadno in redno življenje sveta. Duh tretjega reda je apostolat krščanskega življenja, krščanske vere in krščanske miroljubnosti povsod: pri vsakem družinskem ognjišču, pri vsakem koraku v življenju, v vsaki družabni medsebojnosti. In tako najdemo v tretjem redu množico, krščansko javnost.“

To so tehtne besede, ki jih je govoril sam Kristusov namestnik na zemlji, papež Pij XI. On poudarja, da je sv. Fr. ustanovil tretji red za „množico, za krščansko javnost,“ v prvi vrsti za mož! Bili so časi, ko si komaj našel moškega, ki ne bi bil v tretjem redu. In takrat so bili zlati časi! Tudi danes ima tretji red mnogo mož med svojimi člani. Če ne pri nas, pa drugod. Imenovani list Ave Marija trdi, da se nekatere dežele v južni Ameriki lahko ponašajo z velikimi skupščinami mož. Skupščina v Bahiji (Brazilija) šteje 3000 mož delavnih tretjerednikov!

Če je to mogoče v Ameriki, zakaj bi ne bilo pri nas! Pri nas so ljudje, posebej možje, precej odtujeni Kristusu, tretji red pa je čudovito sredstvo za povratek nazaj h Kristusu.

Leon XIII., tretjeredni papež, je pisal: „Zelo iskreno želimo, da bi se širil in negoval tretji red. Zakaj bistvo njegovo je: vabiti ljudi k ponesemanju Kristusa. K ljubezni do njegove Cerkve in k pridobivanju vseh krščanskih čednosti. Zato mora biti v njem velika moč za uničevanje škode, ki jo razširjajo pogubne družbe. Naj bi se torej ta organizacija (= III. red) dan na dan prenavljal z novim prirastkom; tako se lahko od nje pričakuje velik blagoslov za resnično slobodo, bratstvo, in enakost.“

Ali je pa to mogoče, če ne pripadajo tretjemu redu v prvi vrsti možje? Brez velikega števila mož-tretjerednikov se ta papeževa napoved ne more uresničiti.

Možje in mladeniči! Vstopite v tretji red sv. Frančiška; pridite v šolo asiškega ubožca; pa bo tretji red dosegel tudi v 20. stoletju podobne uspehe, kakršne je v 13. Časovne bolezni, pretirano hrepenenje po časnih dobrinah, se bodo ozdravile, socialna mizerija se bo zboljšala, in človeštvo se bo oddahnilo, ker bo hodilo po stopinjah četudi ubogega, pa vedno veselega in zadovoljnega svetnika, ker je hodil po stopinjah Kristusovih. On je pot, resnica in življenje.

Pregled zgodovine frančiškanov med Slovenci.

8. Samostan na Brezju.

Na mestu sedanje cerkve na Brezju je že sredi 15. stoletja stala mala podružna cerkvica sv. Vida. Ta cerkev je imela dve stranski kapeli, katerih ena je bila posvečena sv. Antonu Puščavniku, druga pa Materi božji „Mariji Pomagaj“. To Marijino kapelico je zidal mošenjski župnik Urban Ažbe leta 1800. Pobožno ljudstvo se je v svojih stiskah rado zatekalo k Mariji Pomočnici. Sedanjo Marijino podobo pa je slikal Leopold Lajer (Layer) leta 1814. Ta slikar je bil tedaj v ječi v Kranju, zaprt od Francozov, radi ponarejanja bankovcev. V zaporu je prosil Marijo rešitve in ji obljubil, da bo poslikal kapelico Matere božje na Brezju ter ji daroval svojo podobo Marije Pomagaj. Leta 1813, so se morali Francozi umakniti iz Kranja. Slikar je bil oproščen. Naslednje leto je izpolnil obljubo. V kapelici je še sedaj na notranji strani napisano, da je leta 1814. Leopold Lajer slikal tu iz obljube.

Odkar je dobila kapelica podobo „Marije Pomagaj“, so se verniki še bolj pogosto in številneje zatekali na Brezje. Leta 1863. je počil glás o prvih čudežnih ozdravljenjih (22. septembra, 2. oktobra in 5. novembra). Od tedaj se je romanje kar vidno množilo. Že v prvih letih, ko so jeli romarji prihajati sè vseh strani, ni stara cerkev več zadostovala. Ker so pa romarske množice leto za letom naraščale, se je potreba nove cerkve vedno bolj čutila. Toda sredstev za zidanje ni bilo dovolj. Nabirali so darove in slednjič se je nabralo toliko miloščine, da se je leta 1889. dela lotil mošenjski župnik Frančišek Kumer. Načrt za novo cerkev je napravil arhitekt Robert Mikovic iz Gradca. Dne 9. oktobra istega leta je blagoslovil temeljni kamen ljubljanski knezoškof dr. Jakob Missia. Cerkev so zidali domala deset let. Stavbo je srečno dovršil mošenjski župnik Janez Berlic. Cerkev je posvetil dne 7. oktobra 1900 tedanji goriški nadškof dr. Jakob Missia, poznejši kardinal.

Božjo pot so oskrbovali od leta 1863. mošenjski dušni pastirji, kamer je spadala podružnica sv. Vida na Brezju. Lehko si mislimo, kak napor je zahtevalo to oskrbovanje od že itak dovolj zaposljene mošenjske duhovščine. Res je sicer, da so prihajali sosedni duhovniki na pomoč, vendar je mnogokrat manjkalo spovednikov. Nujno je bilo potrebno misliti na izdatnejšo oskrbo božje poti. Vsled pomanjkanja svetnih duhovnikov, je takratni ljubljanski knezoškof dr. Missia izrazil željo, da bi frančiškani prevzeli vodstvo božje poti. Frančiškani so ponudbo sprejeli. Ali tej nameri je nasprotovalo še mnogo ovir. Že od leta 1894. so frančiškani pošiljali svoje spovednike v poletni dobi na Brezje v pomoč, toda stalno niso mogli bivati tam, ker ni bilo samostana. Predvsem ni bilo denarja za zidanje, ker so bili mili darovi romarjev uporabljani za zidanje cerkve. Nepričakovano je prišla pomoč. Dobrotnica iz Ljubljane Frančiška Ovijač je v svoji oporoki toliko zapustila, da je bilo zidanje samostana omogočeno. Dne 5. septembra 1897 je bil položen temeljni

kamen samostana. Stavba je hitro napredovala in je bila že v enem letu dovršena. Dne 9. oktobra 1898 je frančiškane slovesno vpeljal knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Isti škof je 16. marca 1907 prosil sv. stolico za dovoljenje, da bi smel podobo „Marije Pomagaj“ kronati. Apostoljski sedež je prošnjo uslišal dne 15. julija tistega leta. Knezoškof je čudodelno sliko kronal 1. septembra 1907. Slovesnost kronanja in procesije s kronano Marijo Pomagaj se je nad vse sijajno izvršila. Bilo je takrat na Brezju do 30.000 ljudi, obhajanih pa je bilo tisti teden na Brezju 17.000 ljudi.¹⁾

Samostan Brezje spada k slovenski frančiškanski provinciji; na provincijalnem kapiteljnu v Ljubljani je bil dne 22. julija 1919 povišan v konvent.

Frančiškani upravljajo romarsko cerkev na Brezju, kaplanijo v Mošnjah in istotam katehezo na ljudski šoli ter pomagajo v dušnem pastirstvu okoliškim župnikom. Zdaj biva v samostanu sedem redovnih mašnikov, 4 bratje lajiki in 1 brat tretjerednik.

Opombe: Brezje.

1. Hoppe l. c. str. 113—116; P. Henrik Damiš, Marija Pomagaj na Brezju. Ljubljana 1914, str. 1—14; Dr. Jožef Gruden, Božja pot Marije Pomagaj na Brezjah, Ljubljana 1898, str. 1—50.

9. Hospic na Viču.

Frančiškanska župnija Marijinega Oznanenja v Ljubljani je do leta 1905. že narasla na 13.500 duš. Obsegala je tudi Šiško in Vič. Za uspešno pastirovanje je postala prevelika. Samo predmestna občina Vič-Glince je štela 3500 duš, Šiška pa še nekaj več. Nastale so cele nove vasi, večinoma delavskih ljudi, ki potrebujejo posebne duhovne oskrbe. Na Viču je bila le majhna in stara podružnica, v kateri je imelo prostora komaj par sto vernikov. Kakih osem let so naši patri hodili iz Ljubljane vsako nedeljo in praznik obhajati božjo službo, sv. mašo in pridigo. Bila je pa na Viču že takrat tudi štirirazredna ljudska šola, oddaljena dobre pol ure od Ljubljane. Nastala je nujna potreba, da se v tej občini ustanovi posebna župnija, da bi mogli ljudje v cerkev in bi bili duhovni pastirji sredi ljudstva v neposredni dotiki z njim.

V ta namen se je dne 1. novembra leta 1904. ustanovilo stavbeno društvo pod predsedstvom tedanjega župnega upravitelja p. Hugolina Sattnerja, potrjeno 11. novembra istega leta od deželne vlade, ki naj bi zbiralo potrebne doneske in sezidalo cerkev.¹⁾

Največ zaslug za zidanje nove cerkve ima p. Placid Fabiani. Cerkev in samostan poleg nje sta stala blizu pol milijona kron. Precej teh stroškov so pokrili z nabranimi prispevki, veliko večino je izprosil pri dobrih ljudeh imenovani p. Placid.

Leta 1906. je bilo kupljeno stavbišče od posestnika Jerneja Pekle po domače „pri Kmetu“, kakih 30 minut od Ljubljane na glavni Tržaški cesti. Načrt za cerkev je napravil graški arhitekt Henrik Pašer (Pascher). Zidanje je prevzel stavbenik in arhitekt Viljem Treo. Dne 10. septembra 1906 so

začeli kopati temelj. Zemlja je tam močvirna, zato je stavbenik betoniral vse temelje in vanje položil še lèsena bruna.²⁾ Dne 1. aprila 1907 je bil blagoslovljen temeljni kamen, 6. oktobra istega leta so bili posvečeni zvonovi, naslednje leto 14. junija 1908 se je vršilo posvečenje cerkve. Proti večeru prejšnjega dne so pripeljali svetinje, ki so jih pod okusno ovenčanim šotorom izpostavili v češčenje. Drugi dan, ki je bil nedelja, so na vse zgodaj v šotoru opravili štiri sv. maše. Ob polu osmih so zvonovi in streli naznanili prihod knezoškofa Antona Bonaventure, ki je cerkev posvetil.³⁾ Cerkev je posvečena sv. Antonu Padovanskemu.

Prvi frančiškani so prišli na Vič že 7. oktobra 1907, kaker hitro je bila cerkev pokrita in je bila vsaj za silo porabljava za službo božjo. Naslednje leto 1908 je bila ondi ustanovljena samostojna župnija. Prvi župni upravitelj je bil p. Avguštin Čampa. Frančiškani oskrbujejo na Viču obširno župnijo, ko kateheti pa tudi deško in dekliško ljudsko šolo, deško in dekliško meščansko šolo ter pomagajo v dušnem pastirstvu okoliškim župnikom. V hospicu bivajo zdaj 4 redovni mašniki in trije bratje lajiki.

Opombe: Vič.

1. P. Hugolin Sattner, O. F. M., Nova župnijska cerkev sv. Antona Padovanskega na Viču. (Cvetje XXII, l. 1905), str. 60.
2. P. Hugolin Sattner, O. F. M., Cerkev sv. Antona na Viču. (Cvetje XXIV, l. 1907), str. 25.
3. P. Kajetan Kogej O. F. M. Posvečenje cerkve sv. Antona na Viču. (Cvetje XXV, l. 1908), str. 225.

10. Hospic: Nova Štifta.

Po starem ustnem izročilu je bila cerkev pri Novi Štifti zidana po naročilu Matere božje, ki se je na tem hribčku prikazala Matiju Furlanu, posestniku iz bližnje vasi Sušje in mu naročila, naj na Brinjevem vrhu sezidajo cerkev, v kateri hoče odpreti studenec milosti. Kljub mnogim oviram, s katerimi so nasprotovali cerkvi ljudje in ribniški grajščak grof Kisel, na čigar posestvu bi se imela cerkev sezidati, je isti konečno dovolil zidanje; leta 1641. je bil položen temeljni kamen. Leto pozneje je ribniška graščina sè vsemi zemljišči prišla v last barona Jurija Andreja Trilegga, ki je pričel sè zidavo cerkve. Po njegovi smrti leta 1667. je nadaljeval zidavo njegov brat Ivan Friderik, ki je na svoje stroške dal zgraditi kupolo. Leta 1671. je bilo delo dovršeno. Tedanji ribniški župnik Janez Ludovik Šenleben (Schönleben) jo je ko podružnico sprejel v svojo oskrbo in ostala je pod Ribnico do leta 1753, ko je Sodražica postala samostojna župnija. Od tedaj pripada v okrožje sodraške župnije ko ekspozitura. Leta 1673. je cerkev posvetil tedanji tržaški škof Leopold grof Petaci (Petazzi). Tako je nastala božjepotna cerkev Matere božje Vnebovzete in kaker priča ustno izročilo ter razne votivne podobe v cerkvi, ljudstvo ni imelo zastonj zaupanja do Matere božje.

Cerkev spočetka ni imela stalnega duhovnika, oskrbovali so jo po vsej priliki s početka ribniški dušni pastirji, pozneje pa sodraški. Imeli so pa namen

preskrbeti cerkvi stalno nameščenega duhovnika, kaker je razvidno iz pisma ribniškega župnika Tomaža Rennerja, z dne 3. februarja 1702, ki ga je poslal provincijalu nemško-hrvaške provincije puščavnikov Pavlancev. Tega leta se je namreč njihov provincijal p. Ferdinand Kincelj (Kienzel) obrnil na oglejskega patrijarha, naj bi prepustil Novo Štifo njegovemu redu. Zakaj ni prišlo do izvedbe tega načrta, ni znano. Leta 1757. je tedanji ribniški župnik in arhidijakon za Dolenjsko Janez Jakob Bajc (Waiz) sè svojim podpisom potrdil pismo, v katerem so bile naštetе dolžnosti, ki jih ima pri novem posloju vodja in duhovnik. Iz tega lahko sklepamo, da je bil pri Novi Štifi že v začetku nastavljen duhovnik, ki sta ga pri duhovnih opravilih podpirala dva duhovna pomočnika iz Ribnice.

Gotovo pa je, da je bila Nova Štifa 1811—1831 brez stalnega duhovnika in je v tistih dvajsetih letih cerkev veliko trpela, ker se nihče ni menil za njo. Prišlo je tako daleč, da je bil že izdan vladni odlok, da morajo cerkev podreti. Le gorečemu prizadevanju tedanjega ribniškega župnika in dekana Valentina Prešerna in ribniškega graščaka Jožefa Rudeža se je posrečilo, da sta cerkev obvarovala popolnega razpada. Spoznala pa sta, da se more cerkev ohraniti le, ako bi imela svojega stalnega duhovnika. Da bi mogel izhajati, mu je bilo treba zagotoviti primerne dohodke. Tudi to se je zgodilo. Leta 1836. se je 14 okoliških vasi zavezalo, da bodo dajali vsako leto duhovniku gotovo denarno biro v podporo. Graščak Jožef Rudež je pa duhovniku pri Novi Štifi prepustil za užitek tiste njive in senožeti, ki v bližnjem krogu obdajajo cerkev in duhovniško poslopje. Leta 1874. je pa Rudeževa družina vse to za vedno podarila v podporo ekspozitu pri Novi Štifi. Od tega leta 1833. naprej Nova Štifa ni bila brez duhovniške oskrbe. Največ zaslug za svetišče si je pridobil nedvomno Karol Klinar, ki je oskrboval Novo Štifo skozi dolgih 40 let, tako da je skoraj vse, kar je v cerkvi, nastalo po njegovem uspešnem prizadevanju.

Toda moči posameznika so bile preslabe, da bi mogle dvigniti božjo pot. Zato so okoličani srčno želeli, da bi se tu naselili frančiškani. Dolgo so bile to le prazne želje, dokler se je za to zavzel g. kanonik dr. Jožef Lesar, katerega po pravici imenujemo ustanovitelja te naše redovne naselbine. Ta je namreč v svojem in svojih sorojakov imenu razodel škofu svojo željo, ter prosil, da bi se ta splošna želja izpolnila. Knezoškof je stopil takoj v dogovor s provincijalom slovenske frančiškanske provincije in že 15. julija 1901 je šel provincijal P. Konstantin Luser k Novi Štifi, da bi ogledal, kar mu je bilo na ponudbo. Frančiškani so sicer ponudbo sprejeli in vse je bilo urejeno tako sè strani prejšnjega zaslužnega g. Klinarja, kakor tudi sè strani sodraškega županstva, toda prišle so ovire in zadeva je naenkrat zaspala. Vdrugič se je to ponovilo leta 1907. Končno so se pa vendar leta 1914. razmere tako ublažile, da je 25. marca 1914. škofijski ordinariat znova ponudil frančiškanom Novo Štifo. Obnovila so se pogajanja in v nedeljo dne 31. avgusta 1914 je slovenska frančiškanska provincija slovesno prevzela novo naselbino.

Seveda je bilo treba v novem frančiškanskem hospicu marsikaj popravljati in prezidavati, kar zahteva samostansko življenje. Poprave hospica samega so trajale od 9. septembra do 22. oktobra.¹⁾ Pozneje so se lotili pa

tudi cerkve same. V letih 1921—1922 jo je krasno poslikal akademični slikar frančiškan P. Blaž Farčnik, ki je sè spretnim čopičem zelo lepo povelečal nebeško Gospo.³⁾ Leta 1925. je pogorela cerkvi vsa streha, ki je pa zdaj že popravljena in kar je glavno, ogenj lepih slikarij ni nič pokvaril.

Frančiškani oskrbujejo v Novi Štifi božjepotno cerkev, opravljajo cerkveno ekspozituro ter pomagajo v dušnem pastirstvu okoliškim župnikom.

V hospicu bivata dva redovna mašnika, dva brata lajika in en brat tretjerednik.

Opombe: Nova Štifa.

1. Hoppe l. c. str. 661; P. Konstantin Luser O. F. M., Nova Štifa na Dolenjskem. (Cvetje XXXII, l. 1915), str. 49 nsl.

2. P. Salvator Zobec, O. F. M., Popis slik, ki jih je naslikal frančiškan P. Blaž Farčnik, leta 1921—1922 v kupoli novoštiftske cerkve pri Ribnici na Dolenjskem. (Cvetje XXXIX, l. 1922), str. 136; XL, (1923) str. 18.

11. Hospic: Spodnja Šiška v Ljubljani.

Vsled naglo naraščajočega prebivalstva v Spodnji Šiški, je nastala nujna potreba temu mestnemu okraju preskrbeti novo cerkev. Do leta 1925. je imela Šiška le malo podružnico, ki obsega komaj 300 ljudi; število prebivalcev pa je rastlo od leta do leta. Okoli leta 1870. je štela Šiška približno 700 ljudi, okoli 1890 že 1925, okoli leta 1900. že 2808, okoli leta 1910. že 4903, leta 1925. pa že nad 8000; samih šolo obiskujočih otrok je 1073.¹

Dolgo let je morala zadostovati za nedeljsko službo božjo mala podružnica sv. Jerneja, toda že v začetku nezadostna je od dne do dne postajala bolj očitno, da je premajhina. V tej sili so frančiškani sprosil od vlade, da jim je prepustila leseno barako, ki je v vojnem času služila ko vojaška baraka za kapelo in za kino. Po prevratu leta 1918. je služila ko stanovanje 6 družinam. Leta 1920. je bila prepuščena frančiškanom za opravljanje službe božje in je bila še isto leto prenovljena in blagoslovljena. Ker baraka ni namenjena za trajno rabo, zato je bila tudi temu primerno slabo postavljena. Že leta 1921. je bila podprta z 10 lesenimi tramovi; leta 1925. so jo podprli še ob straneh. Kljub vsemu podpiranju pa je zob časa dalje kljuval na nji in že leta 1924. je neki inženir izrazil bojazen, da se bo sama podrla. Nujno je bilo torej treba misliti na novo cerkev.²

Kupili so frančiškani sicer že leta 1914. pod provincijalom P. Angela Mlejnika svet ob Celovski cesti, na katerem naj bi se zidala nova cerkev. Toda prišla je svetovna vojska, ki je prekrižala vse načrte.

Leta 1921. dne 23. avgusta so svet določen za zidanje cerkve prodali, ker je bil preblizu mesta ter so kupili večji kos zemlje, prostor, kjer je stala Rormanova milarna. Šiška se je namreč ravno na tej strani najbolj širila. Isto leto je bila ustanovljena družba za zidanje cerkve v Šiški, katere pravila je potrdil 31. oktobra 1921 škofijski ordinarijat, 7. novembra istega leta pa tudi pokrajinska uprava za Slovenijo.

Najprej se je leta 1921 dvignila za eno nadstropje bivša Rormanova pritlična milarna, da bi tako služila kot samostan katehetom, ki so dotedaj ob vsakem vremenu dnevno morali hoditi iz Ljubljane poučevat v šišensko šolo. Istočasno pa so začeli zbirati potrebnih sredstev za zidavo nove cerkve. Največ zaslug pri zbiranju so si stekli p. Placid Fabiani, par neimenovanih, ljubljanski tretjeredniki in mnogi drugi udje tretjega reda po Kranjskem in Štajerskem.³ Načrte za cerkev je napravil brezplačno vseučiliški profesor na ljubljanski tehniki, znani arhitekt Josip Plečnik. Zastopnik provincije g. inženir Anton Suhadolec je delo z veliko požrtvovalnostjo vodil in nadziral. Spomladi leta 1925 pod provincijalatom dr. P. Regalata Čebulja se je začelo z zidavo, tako da je bil 28. junija istega leta blagoslovljen temeljni kamen. Cerkev je dolga 47 m, široka 34 m, in visoka znotraj 13 m. Cerkev je centralna stavba, zidana v starogrškem slogu. Glavni prostor, nekoliko nižji kot obstranski hodniki, je obmejen od dvajset mogočnih in vendarle vitkih stebrov v strogih toskanskih formah, ki dajejo notranjosti cerkve posebno veličanstvo. Obstranske hodnike veže z glavnim prostorom troje položnih stopnic. Mogočen element so stebri, cela stavba jih bo imela okoli 70. Strop tvorijo lesene kasete v obliki podolžnih štirikotnikov. Svetloba pada posredno v prostor in mu daje neko mehko, jasno, enakomerno luč. Oko sili takoj v središče — k altarju, Prezbiterijski, v smislu od ljudstva ločenega dela ni. Enkrat dovršena bo cerkev prava umetnina, kaker dokazuje že ime arhitekta samega.⁴ Cerkev je blagoslovil stolni prošt Andrej Kalan dne 3. oktobra 1926 na dan 700 letnice sv. Frančiška Asiškega, kateremu na čast je bila zidana, ter tvori tako najkrasniši spominik redkega in lepega jubilejnega leta. Od tega dne dalje se v nji redno obhaja služba božja, dasiravno cerkvi še mnogo manjka.

Frančiškani oskrbujejo redno službo božjo in ko katehetje podučujejo deško in dekliško osnovno in meščansko šolo. Sedaj bivajo v Šiški trije redovni mašniki in en brat lajik.

Opombe: Spodnja Šiška.

1. P. Adolf Čadež, Zidava cerkve sv. Frančiška v Šiški je misijonsko delo. (Cvetje XL, 1924), str. 37.
2. Podatke mi je preskrbel P. Ernest Jenko O. F. M., kateremu bodi na tem mestu izrečena prisrčna zahvala.
3. Blagoslovitev cerkve sv. Frančiška v Šiški (Slovenec LIV, 1926) št. 227 3).
4. P. Salvator Zobec, O. F. M., Spominik Slovenije na sedemstoletnico Frančiškove smrti. (Cvetje XLII, 1925) str. 93.; Prim. Kosta Strajnič, Josip Plečnik, Zagreb 1920; Dr. P. Roman Tominec O. F. M., Nekaj misli o novi stavbi cerkve sv. Frančiška v Šiški (Slovenec LIV, 1926 št. 222 str. 4).

P. ADOLF ČADEŽ:

Spomini iz misijonskega življenja.

Ena noč v cerkvi božjega groba.

(Konec.)

Ali je zdaj po vojski za varihe Božjega groba bolje, odkar Turek ni več gospodar v Šv. Deželi?" sem vprašal predstojnika.

„V tem oziru ni nič bolje, rajši še slabše, ker je angleška oblast pustila na mestu tiste turške družine, ki so pod Turkom imeli stražo pri vratih Božjega groba. To je Angležka storila iz previdnosti, da se ni zamerila ne Grkom, ne Armencem; mi katoličani pa se moramo zdaj še bolj potegovati za svoje pravice, kaker pa poprej. Boljše je v cerkvi Božjega groba le toliko, da Grki in Armenci nimajo več na razpolago toliko denarja, ko poprej in da nimajo več za seboj nekedaj tako mogočne Rusije, ki se zdaj za nobeno vero nič ne meni.“

„O, zdaj pa že vidim, da imate veliko skrbi in veliko opravila pri varstvu Božjega groba, ker imate toliko in tako pretkanih tekmecev, kaker so Grki in Armenci, ki so po celem svetu znani ko brezvestni sleparji.“

„Res je tako“, pravi predstojnik. „Zato pa potrebujemo v Božjem grobu prav previdnih in gorečih redovnikov, ki so tudi telesno zdravi in trdni, ker imamo vsi službo po dnevu in po noči, stanovanje nezdravo, hrano pa večinoma mrzlo, kaker ste sami videli.“

Po teh besedah sva se z bratom Homobonom poslovila od prijaznega predstojnika.

Ko sem bil sam v samostanu Sv. Odrešenika, sem še enkrat vse premislil, kar sem bil v Božjem grobu videl in slišal in pripoznati moram, da se bojim, da bi mogel biti dolgo časa za variha tega svetega kraja, zlasti še zaradi nezdravega stanovanja. Duh moj je sicer voljan, ali meso je slabo.

Povedati moram, da sem se premislil in da za variha Božjega groba sam ne bom prosil. Bil sem samo eno noč za variha Božjega groba, pa nisem bil dosti boljši varih, kaker judovska straža, ki je pobegnila, ko je videla Kristusa od mrtvih vstati.

Kar pa bo prihodnost prinesla, vam bom že še sporočil.

Tožba cerkvenih ključarjev.

Bilo je mesca januarja l. 1911., ko sta se pri meni v župnišču v Zabnicah oglasila, vsaj na videz vsa razburjena, cerkvena ključarja Rozenvirt in Kravina.

Drugače malobesedni Rozenvirt je bil to pot zelo zgovoren. Z veliko gorečnostjo je pripovedoval, kaj se je prigodilo na Lušarjah.

„Te dni so vojaki manovrirali na lušarskih hribih,“ tako je pripovedoval, „in so prišli v bližino romarske cerkve. Ker jih je menda zeblo, so raz cerkveno pivnico, ki je v bližini župnišča, potegnili leseno streho in so ž njo kurili. Včeraj je prišlo k meni več domačinov in so se pri meni, ko županu in cerkvenem ključarju, pritožili zoper tako počenjanje vojakov. To pot so vojaki skurili streho cerkvene pivnice, drugič pa se bodo spravili na cerkveno streho samo, ki je tudi iz desak, če se vi g. župnik ne bote potegnili za cerkveno last. G. župnik mora vojaško oblast nemudoma tožiti, da se tako divjaško počenjanje enkrat za vselej zabrani. Tako so se ljudje pri meni pritožili. Zato sva tudi midva, cerkvena ključarja, k Vam prišla, da se nemudoma pritožite zoper vojake, da se cerkvena škoda popravi in da se kaj takega nikoli več ne prigodi.“

Skorej ravno isto je povedal drugi cerkveni ključar Kravina.

Treba je opomniti, da je bila ravno lušarska božja pot povod, da smo kranjski frančiškani prišli v Žabnice. Pred nami so župnijo Žabnice in božjo pot na Lušarjah oskrbovali svetni duhovniki. Ker pa ti večkrat posebno, kedar je prišlo veliko romarjev, niso imeli dovolj spovednikov in zlasti je še bila težava, ker je bilo treba spovedovati kar v treh jezikih in večkrat zelo dolgo v noč. Lušarska božja pot je námreč ena izmed najstarejših na slovenski zemlji. Začela se je že okrog l. 1360.

Radi velikega števila romarjev je imela cerkev na Lušarjah pred vojsko razen cerkve in župnišča, še štiri romarske hiše in že poprej omenjeno pivnico.

Razen teh poslopij na teh višavah ni bilo nobene hiše, le nekaj malih kramarskih prodajalnic, ki so bile večinoma lesene, je stalo blizu cerkve.

Lušarska cerkev leži skorej 2000 m nad morjem. Po rožnivenski nedelji zapusté Lušarje vsi, duhovščina, romarji in kramarji, ker pade po zimi na teh višavah toliko snega, da pokrije cerkev, zvonik in vse hiše tako na debelo, da jih ni ločiti od sosednih vrhov gora.

Omenili smo že prej enkrat, da je bil koroški deželni vladi prihod redovnikov s Kranjskega na Koroško zelo neprijeten. Ravno ta župan in cerkveni ključar žabniški, nemčur in zvest pripadnik liberaljne vlade, je storil vse, da bi nam slovenskim redovnikom obstanek v Žabnicah onemogočil in se s tem vladi prikupil. Ta dogodek, da so vojaki sežgali streho cerkvenega poslopja, je hotel porabiti, da bi spravil novega župnika v razpor z vojaško oblastjo, češ če bo župnik tožil vojake bo v prepiru z vojaško oblastjo; če pa je ne bo tožil, bo navskriž sè župnijo, ker se je cerkvi škoda zgodila, župnik pa k temu molči in nič ne stori.

Tako je bil izumil ali ta župan, ali še bolj gotovo učitelj Roblek. Drugi ključar je le capljal zraven, bodisi rad ali nerad, tega nisem mogel vedeti.

Da bi bil župan in ključar pokazal, kako zelo razburjeno je bilo ljudstvo v župniji, je kar za vrstjo in z veliko gorečnostjo zahteval, da mora župnik nemudoma tožiti vojake, ki so škodo naredili.

Jaz sem bil na videz ves razburjen. Udrihal sem po vojaški oblasti in vpil in zabavljal tako, da se je župan sè skrbjo oziral proti vratom v strahu, da kedo posluša, kako zabavljamo zoper vojake, častnike in zoper oblasti.

Meni namreč se je že posvetilo v glavi kaj namerava župan in moj načrt je bil v povojih že gotov.

„O ti farizejska duša,“ sem si mislil na tihem, „le malo še počakaj in kmalu boš ti v jami, v katero hočeš mene pehniti. Čez malo trenutkov te bom imel v zanjki, ki jo ti meni nastavljaš in stiskal te bom brez usmiljenja, da boš stokal, se potil in si glavo belil in si dobro zapomnil, kedaj so bili vojaki požgali pivnico na Lušarjah.“

„Slišite g. župan,“ sem rekel prijazno, „povedati mi morate bolj natanko, kedaj, kedo in kako je požgal Lušarje. Treba je, da si to zapišem, ker drugače ne morem tožiti.“

Vzel sem polo papirja in župan mi je pripovedoval, da so predvčeraj, 4. januarija, prišli k njemu ljudje in so mu naznanili, da so videli istega dne vojake iz Ukev na Lušarjah. Ž njimi je bil tudi častnik, menda stotnik sam. Videli so, da je na Lušarjah gorelo. Drugih ljudi po zimi nobeden ne hodi gori. On sam je šel včeraj 5. jan. pogledat na Lušarje in je videl poškodovano pivnico in pogorišče, kjer so vojaki žgali streho. Žerjavica je bila še skorej živa.

Vprašal sem župana, kateri ljudje so mu pripovedovali, da so videli vojake in pa stotnika; imenoval je par oseb.

Skorej ravno isto je povedal drugi ključar.

Stvar je bila na videz pri meni v župnišču končana. Pred menoj je ležala pola papirja, kjer sem bil besedo za besedo zapisal, kar mi je počasi narekoval župan, ki je bil pri vojakihi narednik in je znal delati raporte, to je, vojaška naznanila na višje oblasti. Od drugega ključarja sem zapisal samo par stavkov.

Ključarja sta menila, da sta za denes že opravila. Župan je bil zadovoljen, ker je bil prepričan, da bo stvar zdaj šla, kaker jo je bil zasnoval učitelj Roblek.

Jaz sem se na videz še enkrat zgrozil zoper vojake na Lušarjah. Na to pa sem porinil črnilo in pero na drugo stran mize in na pol popisano polo obrnil in jo dal pred župana rekoč:

„Prosim, podpišite!“

V svojem življenju še nisem videl odraslega človeka tako iznenadenega, kaker ta dva moja ključarja, ko sem jima tožbo potisnil pod nos in jima rezko zaklical: „Podpišita, kar sta povedala!“

Župan se je na stolu kar nazaj naslonil, kaker bi mu bil revolver v obraz porinil. Debelo je pogledal, usta na pol odprl in zobe pokazal, kaker da bi ga bil kedo za vrat pograbil.

Drugi ključar v prvem trenutku ni spoznal, da sem obema zanjko na vrat vrgel. Kaker hitro pa se je zavedel pravi:

„Jaz nič ne podpišem, jaz nisem nič videl.“

„O, jaz tudi nič ne podpišem“, se na to oglasi župan; „jaz vojakov nisem videl.“

„Prav nič ne dé, če podpišete ali ne,“ sem mirno odgovoril. Zadosi je, da sta povedala; tožba se samo malo prenaredi, pa bo vse v redu.

Hitro pograbim polo boječ se, da ne bi začela popravljati izjave. Govoriti začnem brez pretrganja, da ni mogel nobeden vmes poseči.

„Le poglejta, tukaj na vrhu pole sem pustil prazen prostor. Tukaj se zapiše: Danes, 6. jan. 1911 sta se v župnijski pisarni v Žabnicah oglašila g. Andrej Rozenvirt, župan in cerkveni ključar in Janez Kravina, cerkveni ključar in posestnik, oba iz Žabnic in sta naznanila, kar je od besede do besede narekoval prej omenjeni g. Rozenvirt. Dvopičje. Zdaj sledi vajina izjava.“

Tu, od spodaj zapišem: Župnijski urad Žabnice, dne 6. jan. 1911. in svoje ime. P. Adolf Čadež, župnijski upravitelj.

Zdaj bom pa še pritisnil župni pečat in tožbo lahko jutri odpošljem ali pa jo sam nesem na Trbiž.

S kakimi občutki sta me gledala cerkvena ključarja, ko sem to pisal in sam sebi na glas narekoval, da ona dva nista imela ne časa ne prostora, da bi kaj popravila, kar sta bila poprej povedala.

Ko sem to malenkost zapisal, sem segel po župnem pečatu. Pritisnil sem ga močno na polo, da je kar miza zaškripala. Oba ključarja sta pri tem globoko zdihnila, kaker da bi bil pečat na njunina prsa pritisnil.

„Zdaj imata,“ sem si mislil na tihem, „ker se tožita z vojaško oblastjo! Le glejta vidva, kako se bosta pogovorila sè stotnikom, vidva, ki sta bila oba narednika pri vojakihi!“

Na glas pa sem rekel: „Prav lepa hvala gospoda ključarja, da sta tako skrbna za cerkev! Zdaj vidim, da ima župnija prav dobra ključarja, ki pazita, da se cerkveno premoženje ne zapravlja. Takoj jutri pojdem na Trbiž in kar jutri bom tožbo vložil. Tako bom tudi jaz ko župnik svojo dolžnost izpolnil. Približno v enem tednu vaju bodo klicali na sodnijo. Le dobro premislita celo stvar, kako bosta pred sodnijo govorila, ker z vojaško oblastjo bosti se ni malenkost. Sodnija drži z vojaščino, vojaščina pa sè sodnijo. Če ne bosta cele tožbe dobro z dokazi podprla, bosta tožbo plačala in zraven bota še zaprta. Ko prijatelj vama svetujem, da si skrbno zapomnita, kar sta slišala in kedo vama je o lušarskem požaru pravil. Poiščita si tudi prič, ki bodo pričale zoper stotnika, ki je bil pri požaru zraven. Stvar je prav resna zlasti še za Vas, g. župan. Treba je tudi pomisliti, da smo čisto na italijanski meji in se je bati, da vojska v kratkem iz-

bruhne in zato imajo vojaki vedne manevre na lušarskih hribih, ki so ravno na meji. V takih slučajih ni vredno gledati na vsako desko, ko je na mah glava v nevarnosti. Še enkrat prav lepa hvala, da sta se oba semkaj potrudila. Zdi se mi, da bi bilo zadosti, če bi bil samo eden prišel in bi se bila kar na tihem pod štirimi očmi pogovorila in pa brez pisanja. Toda pismeno je res boljše in pa več velja, zlasti še, ker sta prišla kar oba. Seveda, mi trije smo cerkveno predstojništvo, kaker sem bil vama že enkrat razložil, mi smo gospodarji, pa tudi varuhi pri cerkvi.“

Kako je ta pridiga uplivala, ni mogoče povedati. Zadržala sta se, kaker ponižni in skesani cestinar pri tempeljskih vratih. Koliker bolj pa sta v mizo gledala, koliker hujše so se jima barve spreminjale in koliker bolj sta v zadregi po strani oči obračala in nehote na tihem zdihovala, s toliko večjo gorečnostjo sem jima razlagal, da ni previdno z vojaščino opraviti imeti. — Duši hinavski, sem si mislil, le počakajta, vama bo že Kranjec posvetil in še malo bolj, kakor je svetilo par ničvrednih desk na Lušarjah. Če bi drugič vojaki na Lušarjah tudi cerkev požgali ne bosta prišla več v župnišče, da bi jih župnik tožil.

Ko sem ključarja pri odhodu do vrat spremil, mi je drugi ključar rekel:

„G. župnik, prosim, da bi s tožbo malo počakali.“

„O tega pa ne. Zdaj se na Lušarjah vidi še žrjavica, tako pravi župan, zato moramo takoj tožiti, dokler imamo še žive dokaze požiganja. Treba je tudi skrbeti, da priče ne pozabijo, katerega častnika so videle na Lušarjah. Vidita, da ne gre čakati s tožbo. Zdaj je spisana, jutri bo vložena.“

Vsa živa in zgovorna sta bila prišla ključarja, vsa tiha in pobita sta odšla iz župnišča. Jaz pa sem nasprotno na ves glas ropotal zoper lušarske požigavce, da se je slišalo na cesto in v hiše nasprotne strani.

Ključarjema sem bil ponudil kupico vina, ki sta ga drugače vsakokrat prav rada sprejela, ker boljše rebule v celih Žabnicah nihče ni imel, ko jaz, toda to pot jima vino ni dišalo in sta ga hvaležno odklonila.

Ko pa sta bila zunaj župnišča, se jima je jezik zopet razvezal.

Kaj sta si imela kar naenkrat toliko povedati, nisem mogel slišati. Govorila pa sta med seboj razburjeno in sta mahala z rokami. Kaj sta govorila, je lahko ugeniti; žal jima je bilo, da sta prišla tožit vojaško oblast in sta drug drugemu očitala, češ ti si kriv.

Drugi dan sem se takoj po sv. maši peš odpravil na Trbiž, kjer je bila sodnija. Šel sem po vasi prav počasi in sem se še obiral, da so me Žabničani prav lahko opazili.

Na Trbižu pa nisem šel na sodnijo, temveč k mesarju, h peku in v gostilno, kjer sem jemal pivo v steklenicah. Obiskal sem tudi g. dekana. Vse male dolgove in stroške vsakega meseca sem namreč vedno

sam osebno poravnal. Povsod pa, kjerkoli sem se oglasil, sem prav namenoma pripovedoval, da cerkvena ključarja iz Žabnic tožita vojaško oblast, ker so vojaki na Lušarjah cerkveno streho požgali.

Dan na to sem šel v Ukve, sosedno župnijo. Obiskal sem g. župnika Kukačko, (po naše Kukavico), na to pa gostilno g. Grosa, ki je bil zagrizen Nmec, četudi drugače nisem imel navade hoditi v gostilno. Tudi v Ukvah sem povsod pripovedoval o škodi, ki so jo naredili vojaki na Lušarjah. Ob enem sem pripovedoval, da sta 6. jan. prišla v župnišče cerkvena ključarja, ki sta zahtevala, da moram tožiti vojaško oblast radi odškodnine. „Prav čudim se,“, sem pristavil, „da sta oba tako zoper vojaštvo, ker sta bila oba narednika pri vojaki.“

Na Trbižu in v Ukvah sem prav namenoma bobnal o požiganju na Lušarjah, ker so bile v teh dveh krajih vojašnice.

Svoj namen sem popolnoma dosegel. Na Trbižu in v Ukvah so ljudje govorili, da v Žabnicah cerkvena ključarja tožita vojaščino radi požiga na Lušarjah.

Čez par dni pridrvita zopet oba ključarja vsa razburjena v župnišče.

„G. župnik, na Trbižu in v Ukvah govorijo ljudje, da midva toživa vojaško oblast zaradi požiga na Lušarjah. Vsi naju izprašujejo, kako je to, da se hočeva prepirati z vojaško oblastjo in zakaj sva tako nespametna. Pravijo, da ste Vi, g. župnik, to ljudem povedali. Kaj je vendar na tem?“

„Kaj je na tem? Ali imata res tako kratko pamet? To je vse popolnoma resnično, saj je vse črno na belem! Dne 6. jan. sta bila vendar oba tukaj v župnišču in sta na ves glas zahtevala, da je treba vojaško oblast takoj tožiti. Vse to sta dala na protokol, na uradni zapisnik. Jaz sam se osebno za vse to prav malo ali nič ne menim. Jaz sem tukaj tujec — Kranjec, vidva sta domačina. Vi dva sta pravila o požaru na Lušarjah, jaz o tem nisem nič vedel; vidva se pobotajta z oblastjo. To sem vama že zadnjič povedal. Kedar sem jaz vaju radi te malenkosti semkaj klical? Vidva kar vsaki dan že nekaj časa sem hodita, kakor da bi bile vse Lušarje zgorele. Jaz o celi stvari nimam prav nič povedati, kot da sta vidva semkaj prišla in dala na uradni protokol, da se tožba vloži. Rozenvirt je narekoval, Kravina je poslušal in vse potrdil, jaz sem samo pisal. Kaj hodita vendar k meni? Če imata še več pritožb zoper vojake, bosta že še lahko pri sodnji na Trbižu povedala, kedar vaju bodo klicali; jaz pa pri celi stvari nimam nič več opraviti. Jaz sem na vajuno zahtevo tožbo prisiljen začel in si zdaj roke umijem. Če bodo od mene kaj posebnega hoteli zvedeti, bo že kedo k meni prišel, drugače pa jaz o celi stvari nič ne vem.“

„O, g. župnik,“ pravi s težavo Rozenvirt, ki je visok in častihlepen človek, „mi dva prosiva, da bi tožbo ustavili, škodo pa naj

kar cerkev poravna, ker škoda je prav majhina in lušarska cerkev ima premoženje.“

„To ni mogoče. Prvič, bi delali krivico cerkvi, ker bi mi, cerkveno predstojništvo, zapravili cerkveno premoženje, drugič bi nas prijelo škofijstvo, ki pregleduje cerkvene račune. Jaz, ko vesten župnik, kaj takega nikoli ne dovolim.“

„Bo pa občina to škodo poravnala,“ odverne Rozenvirt, „samo tožba naj se ustavi.“

Kar dela občina, mene nič ne briga, toda tožba zoper vojaško oblast je v teku in naj gre naprej, da tiste kaznujejo, ki so škodo naredili, ker drugače nam vtegnejo vojaki še lušarsko cerkev požgati, tako govori ljudstvo, in tako sta tudi vidva sama pri meni pripovedovala. Pravica mora biti“.

Moža sta šla iz župnišča tako pobita, da bi se bila tudi meni smilila, ko bi ne bil Kranjec in bi ne imel trde kože in trdega srca. Po pravici povem, da sem se jima še škodoželjno posmehoval prav tako, kaker dela hudobni duh, ki se človeku posmehuje in se iz njega norčuje potem, ko ga je bil v greh zapeljal.

Bilo je nekaj dni kasneje pozno popoldne. Bilo je mrzlo in sneg je naletaval po malem. Kar naenkrat se pred župniščem ustavijo sani in iz kočuhovine izleze oficir srednje postave. Ker sem bil slišal šum pred hišo, sem stopil k oknu in sem videl, da stopa častnik proti našim vratom. Nemudoma stopim v vežo in prijazno sprejemem mladega stotnika.

Bil je to stotnik, kaker homo kmalu videli, ki je bil z vojaki na Lušarjah, ko so bili pivnico požgali. Zahajal je v Ukvah v Grosovo krčmo, kjer sem se bil tudi jaz oglasil in svoja dva ključarja priporočil.

Ker je bil stotnik pameten mož, je k meni prišel, da bi celo neprijetno stvar prijateljsko poravnal in ne kaker moja ključarja, ki sta po vsej sili kar tožbo na sodnji zahtevala.

Stotnika peljem v svojo prijetno zakurjeno izbo in mu pomagam sleči zgornjo suknjo in odpasati sabljo. Na to pokličem kuharja, samostanskega brata, in mu velim prinesiti dve steklenici rebule, kruha in prekajenega mesa.

Stotniku je vse dišalo in meni je bilo zelo všeč, da se gost vina ni branil. Pridno sem polnil male, lične steklene kelihe; častnik si je pa privoščil sladkega goriškega vina. Jaz pa sem vino samo pokušal toliko, da sem mu družčino delal, ker ne pijem veliko zlasti še ne močnega briškega vina, o katerem Goričani sami pravijo — ljubi bravec odpusti mi nevtesanost — „bric, hudičev stric“.

Prav kmalu se je častniku jezik razvezal in začne:

„G. župnik, da sem danes k Vam prišel, imam gotov vzrok. Ljudje v Ukvah namreč govorijo, da tožite vojaštvo, ker smo Vam na Lušarjah streho požgali. Prosim lepo, ali bi se ne dala ta tožba ustaviti?“

„G. stotnik, ravno prav, da ste prišli, mu prijazno odgovorim, da Vam celo stvar pojasnim. Jaz o škodi na Lušarjah še vedel nisem, toda, glejte, cerkvena ključarja, župan Rozenvirt in Kravina sta 6. jan. v pisarno prišla in odločno zahtevala, da moram tožiti vojaštvo radi požiga na Lušarjah. Sami preberite, kar sta ta dva dala na protokol. Jaz pa sem hotel s tožbo še počakati.“

Hitro poiščem med papirji tožbo, podpisano z uradnim podpisom in potrjeno s farnim pečatom. Imel sem namreč tožbo še vedno doma in sem ž njo le strašil ključarja. Polo dam stotniku v roke, ki jo pazno prebere.

„O ta nesramni Rozenvirt, zakliče stotnik! Pomislite g. župnik, ta človek je v odboru, ki ima opazovati Italijane na oni strani meje in ima vojaški oblasti poročati vse, kar posebnega tam opazi. Tukaj pa ta hinavec dela zoper nas. O, to si bom pa že zapomnil. To bom jaz naprej naznanil.“

Stotnik je potegnil iz žepa „notes“, malo knjižico in si je tožbo prepisal.

„Slišite, g. župnik, je rekel na to stotnik meni, ali bi bili Vi zadovoljni, če pustim jaz prihodnji teden zopet manovrirati na lušarskih hribih in moji vojaki bodo prinesli novih desk in bodo napravili novo streho na pivnici?“

„G. stotnik, (jaz sem s tem popolnoma zadovoljen in s tem je tudi ta stvar končana.“

Natočil sem na novo oba keliha sè sladko rebulo do vrha in nazdravil sem stotniku, ker se je zopet sklenil mir med vojaško in cerkveno oblastjo.

Stotniku se je obraz od veselja žaril, ker se mu je bilo posrečilo ustaviti neprijetno tožbo, svetile so se mu pa tudi oči od sladkega goriškega vina, katerega moči mož ni poznal, prav tako kaker nekedar ne očak Noe.

Delala se je že noč in stotnik se je hotel vzdigniti, toda, glejte, nogi sta se mu bili spuntali, kaker meni cerkvena ključarja.

Dokler je bil gospod sedel, vina ni čutil, ko pa je hotel hoditi, glava ni bila več gospodar pri hiši.

Stotnik je bil v veliki zadregi, jaz pa popolnoma nič. Hitro sem priskočil in sem mu pomagal na noge. Hvala Bogu, da mož ni bil ne velik, ne težak. Pripasal sem mu sablo okrog ledja, posadil mu kapico na glavo, oblekel ga v gorek kožušček, prijel sem ga močno pod pazduho, peljal sem ga previdno skozi vrata, varno ga posadil na sani in ga močno zavil v kožuhovino, tako da je bil samo nos, ki je ves gorel, še videti izpod obleke. Storil sem bil sè stotnikom, kaker nekedar usmiljeni Samaritan s tujcem, ki je bil padel med razbojnike.

Da prav vse povem, moram še dodati, da sem bil ukazal dati vozniku kozarec dobrega vina, ker ga je res potreboval, in je dolgo časa čakal v snegu na svojega gospoda.

Da je bil g. stotnik iz Ukev dolgo časa pri meni v župnišču in da sem ga jaz tako ljubeznivo na sami spraval, to je videlo več ljudi in so o tem še tisti večer govorili v Žabnicah v vseh osmih gostilnah. Povsod so rekli, g. župnik in g. stotnik se izvrstno razumeta, ključarjema se bo slaba godila.

Drugi dan za tem sta bila takoj po sv. maši ključarja pri meni; kar gorelo jima je pod nogami.

„G. župnik, kaj je hotel imeti včeraj pri Vas g. stotnik iz Ukev?“ sta skorej enoglasno vprašala ob ključarja.

„No, to je pač lahko uganiti — gre radi Lušari. Midva sva se pogovorila prav po prijateljsko, vaju pa bodo v kratkem klicali na sodnijo.“

„Kaj pa ste mu povedali, g. župnik?“

„Prav nič, temveč samo vajuno tožbo sem mu pokazal. On si je tožbo prepisal, da se bo vedel lažje zagovarjati.“

„Kaj pa je rekel stotnik?“

„Čudil se je, da sta vidva, stara vojaka, nastopila zoper vojaško oblast. Ko pa je videl zapisano ime Rozenvirt, župan, je bil v jezi pozabil, da je v župnišču in pred duhovnikom, in je prav po vojaško zarantačil in se pridušil in rekel, da bi ne bil nikoli verjel, da more ta Rozenvirt kaj takega narediti, ki je v odboru za državno brambo na italijanski meji. To bom naznanil na višje mesto, ker takemu človeku se ne sme nič zaupati.“ Tako je rekel g. stotnik.

„Tu imata, kar sta iskala. Pri vojaški oblasti sta že ob dobro ime. Če se stvar dobro ne izteče, bosta prav gotovo prišla v zapor.“

S tem je bil naš pogovor končan in odšla sta potolčena, kaker da bi bila oba že res obsojena.

Čez teden dni sta bila zopet oba ključarja v župnišču. Z veslim obrazom sta pravila, da so vojaki iz Ukev na Lušarjah zopet manovrirali in streho na cerkveni pivnici z novimi deskami pokrili.

„Hvala Bogu, sem odgovoril, vidita, da nismo zastoj tožili. Toda, kedo bo pa deske plačal?“

„G. župnik, mi dva sva se že pogovorila, da bova kar mi dva plačala, če bo račun prišel.“

„No, zdaj pa sem res prepričan, da ima cerkev izvrstna ključarja; le cerkev ne sme imeti nobene škode.“

K temu do pičice resničnemu dogodku nimam prav nič dostaviti, kaker da sem radoveden, kaj bo rekel moj nekedanji ključar Rozenvirt, če bo ikedaj ta zvezek „Cvetja“ v roke dobil, ker Rozenvirt namreč še živi v Žabnicah in je zdaj hud fašist v Italiji, kaker je bil nekedaj hud nemčur v Avstriji, ki je opazoval, kaj dela italijanska vojaščina

onkraj meje. Kravina pa je že šel v večnost. Bil je prav dober človek, ki pa tje med drugimi slabostmi imel tudi to, da je bil Korošec.

S tem dogodkom pa se tudi mi ločimo od Žabnic, če tudi bi bilo še veliko zajemljivega povedati „da se mi ne bo ugovarjalo, češ, veliko preveč pišeš o samem sebi.“ (Spomini, Suklje, Predgovor.)

Razgled po serafinskem svetu.

Frančiškanski grb. Gotovo ste že videli dve roki navskriž položeni, ena gola, druga v rokav oblečena, sredi mej njima pa križ. To je frančiškanski grb. Vidite ga na sprednji strani platnic naslikanega na vsakem zvezku Cvetja lanskega in letošnjega leta nad sliko nove Frančiškove cerkve v Šiški. Kako so frančiškani prišli do tega grba?

Frančiškan p. Bartolomej iz Pize je napisal knjigo, v kateri primerja sv. Frančiška s Kristusom oz. Frančiškovo življenje s Kristusovim od rojstva do groba. To knjigo je poslal generaljnemu kapiteljnu zbranemu v Asizu l. 1399. Knjiga je bila zbranim patrom tako všeč, da so sklenili misli v tej knjigi izražene izraziti v nekakem skupnem znamenju ali sliki. To so izrazili v glavni podobnosti Frančiška s Kristusom t. j. v ranah, ki jih je prejel Frančišek od Kristusa na Verni.

To podobnost Frančiška s Kristusom pa takrat niso izrazili tako kaker jo kaže sedanji frančiškanski grb, ampak na bolj pomenljiv način. Desna roka Kristusova (gola) in Frančiškova leva (oblečena) ste bili pribiti na poprečni tram križa. Sedaj ste navadno roki spodaj križa, ki navadno pomanjšan stoji nad rokama. Kedaj so to spremenili, iz katerega vzroka, to nam ni znano. Okoli tristo let so imeli prvotni grb, sedaj se vračajo k njemu nazaj. Časi se spreminjajo z ljudmi in njihovim okusom in mi se spreminjamo z njimi. O, da bi se spreminjali vedno na boljše!

Preč. g. Martin Jarc, župnik na Prežganjem, brat pok. p. Emanuela, je umrl v Ljubljani v Leonišču dne 28. junija. Sam zgleden tretjerednik je izvrstno vodil prežganjsko skupščino, katera je bila pod njim ustanovljena. Redno je vsako leto prosil za vizitacijo, ob vsaki priložnosti je priredil kako izredno pobožnost, za sedemstoletnico Fr. smrti tridnevne duh. vaje, ki so jih obhajali ob obilni vdeležbi letošnji majnik. Prežganjska tretjeredna skupščina je ž njim izgubila najboljšega voditelja, župnija vnetega pastirja. Za nas si umrl, dragi sobrat, mnogo prezgodaj; komaj si dobro začel in vse lepo vpejal in priredil — pa si odšel nepričakovano hitro v starosti 42 let, po kratki bolezni petih dni, ki si jo pa že dalj časa nosil, pa je nikomer potožil. Nas je tvoja smrt silno užalostila, tebe pa peljala v nezmerno veselje. Živi v Bogu!

Velik spominik sv. Frančiška so postavili v Rimu pred lateransko cerkvijo. Odkrili so ga na praznik vnebohoda. Kipi sv. Frančiška in štirih njegovih tovarišev so iz bron, podstavek pa kamenit.

Dosedanjim skupščinam, **ki molijo za naš narod,** so se pridružile še sledeče: Šmartin pri Kranju: po vsakem shodu molijo po pet očenašev, zdrava-

Marija. Šmartin ob Paki: po vsaki nedeljski pridigi en očenaš, češčenamarija. — Krka: vsako nedeljo pri molitveni uri in kedar je vesoljna odveza po pet očenašev, češčenamarij. — Zavrč in Z. (?): pri vsakem mesečnem shodu sv. rožni venec. — Zelo počasi gre, a vendar se giblje. Kedaj se bodo zgenile še ostale skupščine?

Dopisi.

Sv. Peter na Kronski gori pri Dravogradu. Župnija sv. Petra na Kronski gori je bila dne 1. novembra 1925. izročena v oskrbo frančiškanom slovenske provincije sv. Križa. Vodili so jo do dne 1. novembra 1926. Prva njihova skrb je bila ustanoviti v župniji skupščino tretjega reda sv. Frančiška. P. Atanazij Ausser je prevzel to nalogo; zbiral je v tej in sosednih župnijah raztresene tretjerednike in nabiral nove ude. Ker so pa frančiškani po teku enega leta zapustili župnijo, se ta njihov namen ni mogel izvršiti.

Ko je v začetku marca 1927 nastopil župnijo sedanji župnik preč. g. Alojzij Vrhnjak, so nekateri tretjeredniki izrazili željo, naj bi vendar kljub odhoda frančiškanov ustanovili tretjeredno skupščino.

S pooblastilom prečastitega frančiškanskega provincijalata v Ljubljani in z dovoljenjem preč. kn. šk. lavantinskega ordinarijata v Mariboru je bil pri nas na Kronski gori tretji red kanononično ustanovljen dne 10. julija 1927. — Vizitator p. Filip Benicij je imenoval prvo predstojništvo za dobo treh let. Odbor za moške: predstojnik: Pečnik Anton, hlapec, za ženske: predstojnica: Ana Ravlan, kmetica; namestnica: Marija Vrhovnik, km. vdova, svetovalke: za Sv. Peter: Jozefa Ratovnik, kmetica, za Št. Janž in Črneče: Ana Kogelnik, kmetska hči. — Skupščina šteje 30 udov z obljubami in 12 novincev. — P. F. B. P.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo:

I. N. iz M. se priporoča presv. S. J., Brezmadežni, sv. Jožefu in sv. Tereziki za spreobrnjenje očeta, družinski mir in redovni poklic. — Ivana Petek iz Križa. — S. Imelda Ravšl presv. Srcu Jez. in Mar., svetim Jožefu, Frančišku, Antonu, drugim svetnikom in škofu Slomšku za zdravje. —

II. Rajni udje skupščin:

1. ljubljanske: Antonija Strnad, Mar. Dolinar, Apolonija Povirk (41 let v III. r.), Kat. Vidmajer (61 let v III. r.) Ana Brodnik († v Gradcu), Mar. Obahar, Marjeta Virk, bivša odbornica, Ana Bergant (50 l. v III. r.)

2. šentviške nad Lj.: Apolonija Jama (Baharjeva).

3. **sostrske**: Uršula Pogačar.

4. **kamniške**: Francišek Mele iz Podgorja, vzor potrpežljivosti, Apol. Kern iz Komende.

5. **novomeške**: M. Muhič, M. Lojk, Trz. Pečaver, Uršula Rahne, Neža Štravs, Mar. Ambrožič, Fr. Jaklič, Trz. Gačnik, Fr. Medic.

6. **viške**: Veronika Prelesnik.

7. **brežiškega** okrožja: Janez Lapuh, Mar. Ferenčak; Ana Čerjak iz Artič; preč. g. Anton Kreč, župni upr. na Četežu in 20 let v III. r.; Hel. Gramc s Četeža; Mar. Urek iz Kapel; Iv. Evica g. M. Gorice.

8. **mariborskega** okrožja: Maribor: M. Bračko, Pušnik, Lucija Smeh († v Ljubljani), šol. s. Kerubina Tratnik. Terezija Maček † v Brunnecku na Tirolskem, Franc Fanedl, Magdalena Šunko, Ivana Esih, Ana Pukl, Jozefa Cimprič, M. Zelenko, Barbara Kurnik. — Zgornja Sv. Kungota: Ivana Ferk, M. Turšič. — Kamnica: Terezija Čepe, M. Poš, M. Korošec, M. Kokol, M. Zupančič, Anton Žunko, Vincenc Knaflič, El. Žunko, Franc Košir, Franc Čunko, Boštjan Družovič, Antonija Škarget, El. Smonik, M. Maček, Antonija Štancer, El. Marko, M. Hlade, M. Pečnik. — Sv. Peter pri Mariboru: Terezija Rapoc, M. Ferlinc, Barbara Štrakl. — Puščava: Terezija Esih. — Vuzenica: preč. g. Štefan Pivec † 10. VII. 1927. — Lučane: M. Knapp.

9. **šmartinske ob Paki**: Julijana Podgoršek.

Zahvala za uslišano molitev.

J. J. z Viča se zahvaljuje Materi božji za dobljeno zdravje. — V. J. iz Lj. sv. Antonu, da so izsledili tatu; zahv. obljubljena. — J. S. iz Ribnice za dobljeno pomoč. — A. Š. iz Maribora Materi milosti, presv. S. J. za ozdravljenje in uslišanje. — M. L. od Sv. Trojice Mariji, sv. Antonu in sv. Trz. od Deteta Jezusa za uslišanje v treh važnih zadevah. — P. I. hurški Materi b. in škofu Slomšku za ozdravljenje boleznj v grlu; zahv. obljubljena.

Naše vprašanje in Vaš odgovor.

Nekaj tretjerednikov in več tretjerednic je že lani izrazilo željo, naj bi Cvetje izhajalo vsaki mesec. Za letošnje leto se je večina voditeljev tretjega reda izrazila, da to ne kaže, ker bi bila naročnina 20 Din previsoka in bi Cvetja mnogi ne naročili, posebno, ker izhaja mnogo nabožnih listov in bi naši ljudje bili prisiljeni opustiti ali Cvetje ali kateri drugi list. — Škodovati nismo hoteli ne Cvetju ne drugim naših listov, zato smo ostali pri dvomesečnem izdajanju Cvetja. Ker pa vemo, da bodo ob koncu leta zopet zahtevali, naj Cvetje izhaja vsaki mesec, bi radi pravočasno vedeli za mnenje naročnikov. Kamer bo nagibala večina, tistega se bomo držali. Naše vprašanje se torej glasi: Ali naj Cvetje v prihodnjem letu 1928 izhaja vsaki drugi mesec za 10 Din, ali vsaki mesec za letno naročnino 20 Din? Prosimo za odgovor po dopisnici do 10. oktobra, da bomo mogli v prihodnjem zvezku naznaniti, kakšno je mnenje večine.

Uredništvo Cvetja.

Z dovoljenjem redovnih višjih izdaja tretji red v Ljubljani. Predstavnik Karol Gruber. — Urejuje p. Salvator Zobec, frančiškan v Ljubljani. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Za tiskarno odgovoren Mihael Rožanec.

Spisi

v doseđanjih letnikih Cvetja: O Jezusu in skrivnostih njegovega življenja.

- Praznik presv. Imena Jezusovega XV. 289.
- Ime Jezusovo in dobra kupčija XII. 44.
- Božje srce Jezusovo in otroci sv. Frančiška I. 173, 206, nsl.
- Neizmerna lepota presv. Srca Jezusovega III.
- Sčitki Srca Jezusovega XVIII. 347.
- Srce Jezusovo naša tolažba XIX. 333.
- Litanije Jezusovega Srca XXI. v devetih zv., XXII. v desetih zv.
- Sveto R. T. XXI. 161.
- Premišljevanje za praznik presv. R. T. XXVI. 161.
- Sv. R. T. in njega češčenje XXIX. 135.
- Bratovščina presv. R. T. XV. 125.
- Jezus v najsvetejšem zakram. učitelj krotkosti XVIII. 102.
- Sv. Večeslav častivec presv. R. T. XXII. 317.
- Pogovor Jezusov z orodjem svojega trpljenja III. 65 nsl.
- Golgota in Božji grob III. 97.
- Sv. Križ in drugo orodje trpljenja G. n. in Zveličarja VI. v vseh zv.
- Sv. Križ budivec dobrih in lepih misli. Kaj je sv. križ XII. 29.
- Večna luč (Branje za svečnico) III. 33 nsl.
- Sveti večer VIII. 162.
- Jaslice XLI. 1.
- Kristus Kralj miru XX. 38.
- Cerkveno leto XXIII. v vseh 12. zv.
- Pred tabernakelj I. 33 (pesem).
- Božična pesem zv. Jakopona iz Todija I. 353.
- Božično noč (pesem) II. 353.
- Našemu Zveličarju (sonet sv. Terez.) II. 161.
- Jezus (pesem) II. 1.
- Velikonočna pesem I. 97.
- O Sv. Duhu.**
- Veni Sancte Spiritus XX. 161.
- Doksologija v naši slovensčini XXI. 257.
- Dvoje premišljevanje o Sv. Duhu XXII. 169 nsl.
- Binkoštno premišljevanje XXV. 161. XXV. 161, XXVI. 129.
- Sv. Duh in njegova imena XXVII. 129.
- Pridi Duh svetosti vse XXXIX. 76, 98, 125. — XL. 5.
- Bog Sv. Duh XLII. 33, 65, 97.
- O bl. D. M.**
- O češčenju device Marije brez madeža spočete, zlasti v franč. redu. I. v vseh 12ih zv.
- Za neomadeževano spočetje VIII. 193.
- Brezmadežno spočetje bl. D. M. IX. 146, 175.
- Slava D. M. v brezmadežnem spočetju XV. 268.
- Brezmadežna XIX. 129, 353.
- „Pobožnost 12. sabot k Brezmadežni“ XXXI. v vseh 12ih zv.
- Brezmadežno Srce Marije D. VIII. 33.
- Molitev Pija X. k Brezmadežni XXI. 1.
- Molitev sv. Efrema k Mariji XIII. 289.
- Kako se Marija časti II. v 5ih zv.
- Žalostna Mati božja XII. 225, XV. 322.
- Mati božja dobrega sveta XX. 201.
- Nekaj o presv. Materi božji XIII. 312.
- Slava Marijina: Marija zdravje bolnikov XV. 13.
- Marija prebijašišče grešnikov XV. 15.
- Marija tolažnica žalostnih XV. 49.
- Marija pomoč kristjanov XV. 74, dogodek XVII. 214.
- Častimo Marijo XVII. 161.
- Velik častivec M. B., bl. Jakob Strepar šk. I. r. XVII. 186.
- Marija milosti polna XVII. 226.
- Kaka je prava pobožnost k M. B. XVIII. 47.
- Marijinim častivcem XXVII. 161.
- Angeljsko češčenje VIII. 65.
- Zdrava Marija, XXI. 193.
- Blagoslovljen, blagoslovljena XXI. 319.
- Zdrava Marija, Zdrava kraljica XXIII. 23.
- Sveti rožni venec V. 129.
- Rožni venec in bratovščina presv. rožn. v. VIII. 97.
- Živi rožni venec VIII. 129, 184, 220.
- Sv. rožni venec IX. v 10ih zv., XIII. v vseh zv., XIV. v 6ih zv.
- Sv. rožni venec — najmočnejši meč XVI. 7—8, zv.
- Serafinski rožni venec XXIII. 246.
- Šmarnice III. 129, VIII. 289.
- Lavrantske litanije XVI. 2—5 zv.
- Vsa lepa si Marija XIX. 300, XXXII. 209.
- Ptiči Matere božje IV. v več zv.
- Čudežne podobe Matere božje in njena božja pota VII. v 5ih zv.
- Petero sulic M. B. VIII. 257.
- Častivcem lurške M. B. XIX. 315.
- K petdesetletnici lurške božje poti XXV. 33.
- Marijina hišica v Loreti XIII. v 7ih zv.
- Princ Maks Saški o češč. M. B. pri vzh. kristi. XXV. 22.
- „Kraljica reda manjših bratov“ XVII. 321.
- Mali oficij bl. D. M. XLIII. v vseh zv.
- Sv. Marija Velika (cerkev v Rimu) XV. 65.
- Cerkvena himna Brezmadežni I. 1.
- O mati I. 129.
- Za god Marijinega obiskovanja I. 193.
- Vnebovzetje M. I. 225 pesem, II. 225.
- Sv. Bonav. hvalna pesem D. M. II. 129.
- Ime Marije II. 257 (pesem).
- Spletajte rožni venec Mariji II. 289 (pesem).
- Brezmadežna (pesem) XXXIII. 353.

Darovi.

Za novo cerkev sv. Frančiška v Sp. Šiški (v Din). Nabrali so: M. Lukanc 110, sam. Novo m. 234,50, sam. Marib. 170; darovali so: tretji red v N. m. 1.000, tretji red v Kamn. 50, neimen. iz Cirknice 30, M. Papež 25, Ma. Simonovič 70 in 50, Jezeršek 200, Fra. Sifrer 45, č. g. Z. Hiersche 300, Jos. Bergmann 100, K. Oblak 100, N. Svetelj 50, č. g. prof. L. Arh 100, Fr. Strubelj 20; — za altar Male Terezije: L. A. 100, J. Meglič 20, Ma. Vrečar 20, ž. urad Sv. Lov. na Poh. 25, Ma. Anžlovar 50, U. Tepina (nabr.) 55, Iv. Hutter 10 Sil., Ma. Stasič 1 dol. Nadalje so darovali: I. M. 10 Din, Jan Marit 25, Stussiner 20, preč. g. svetnik I. Lesjak St. Jernej 400; za tabernakelj: N. duhovnik 1 dol. po p. Romanu, vlč. g. Lud. Žvaček iz Čehoslovaške 140, ljubljanski tretjeredniki 1568. Bog povrni vsem stoterno na priprošnju sv. Frančiška!

Za frančišćanske misijone: tretji red v Metliki 360, M. Peterlin 13, M. Papež 25, iz Kamnika 42, iz Brežic 200, N. 100, p. M. B. 12, M. J. po p. Angeliku 100.

Za kruhe sv. Ant: iz žup. Begunje pri Cirknici tri osebe 30.

Tretjeredne vaje za september in oktober 1927.

Ljubljana: m. shod 18. sept. in 16. okt. ob polu 5. pop., za zadržane naslednj dan ob 5. zj. v dvorani. — **Poduk za novince:** 25. sept. in 23. okt. ob 4. pop. — **Odborne seje:** za moške po navadi, za ženske: 8. sept. in 30. okt. ob 4. pop. — **Novomesto:** m. shod tretjo nedeljo, po shodu poduk za novince. Dne 4. okt. bo ob 10. dop. redni letni sestanek voditeljev tretjega reda. — **Maribor in Sv. Trojica:** m. shod na malo Gospojnico in rožnivo nedeljo.

Rimsko serafinski koledar za l. 1927.

september

oktober

1	Č	PO	Čm	Bl. Janez in Peter m. 1. r.	1	Čm.	Bl. Janez in Nikolaj 1. 3. r.
2	P		Čm.	Sv. Stefan kr.	2	N	17. po bink. Angeljska post. Bl. Felicija 2. r.
3	S		Čm.	Molt. in sv. m. o. Mariji	3	P	Praznik n. sv. o. Frančiška.
4	N	PO.		13. po bink. Sv. Roza 3. r.	4	T	2. dan m. osm. sv. Fr. Sv. Plac.
5	P		Čm.	Bl. Gentilj m. 1. r.	5	S	Sv. Marija F. 3. r.
6	T		Čm.	Bl. Liberat in Peregrin 1. r.	6	Č	Sv. rožni venci
7	S		Čm.	Mit. in sv. m. od dneva.	7	P	Sv. Birgita 3. r.
8	Č	VO. PO.		Rojstvo bl. D. D. M. Sv. Hadr.	8	S	
9	P		Čm.	Bl. Serafina 2. r.	9	N	18. po bink.
10	S			Bl. Apolinar in tov. 1. 3. r.	10	P	Sv. Danijel in tov. m. 1. r.
11	N			14. po bink. Bl. Bonvt 1. r.	11	T	Osmina sv. o. Fr.
12	P			Presv. ime Marijino	12	S	Sv. Serafin 1. r.
13	T		Čm.	Bl. Fr. iz Kalderole 1. r.	13	Č	Sv. Edvard kr.
14	S			Povišanje sv. Križa	14	P	Sv. Kalist p.
15	Č			Sedmere žalosti bl. D. M.	15	S	Sv. Terezija
16	P		Čm.	Sv. Kornelij in Ciprijan m.	16	N	19. po bink.
17	S	VO. PO.		Višnenje ran sv. o. Fr.	17	P	Sv. Hedviga vd.
18	N	PO.		15. po bink. Sv. Jož. Kup. 1. r.	18	T	Sv. Luka evng.
19	P			Sv. Januarj in tov. m.	19	S	Sv. Peter alkant. 1. r.
20	T			Sv. Estahj in tov. m.	20	Č	Sv. Janez Kancel
21	S			kvatrna. Sv. Matej ap. in evng.	21	P	Bl. Jakob šk. 1. r.
22	Č			Sv. Tomaž iz Vil. Sv. Mavricij	22	S	Posvečeneje domače cerkve
23	P			kvatrna. Najd. trupla sv. Klare	23	N	20. po bink. Bl. Josipina 2. r.
24	S	PO.		kvatrna. Sv. Pacilik 1. r.	24	P	Sv. Rafael nadang.
25	N			16. po bink.	25	T	4. dan mej osmino posveč. c.
26	P		Čm.	Bl. Luc. 2. r. Sv. Cipr. in Just.	26	S	Bl. Bonavent. 1. r.
27	T		PO.	Sv. Elizabij 3. r. Sv. Koz. 1. D.	27	Č	6. dan mej osmino posveč. c.
28	S		Čm.	Bl. Bernardin iz F. 1. r.	28	P	Sv. Simon in Juda ap.
29	Č		PO.	Sv. Mihaelj nadang.	29	S	Osmina posveč. d. c.
30	P			Sv. Jeronim c. uč.	30	N	21. po bink. Praznik Kr. Kralja
					31	P	Bl. Krištof in Tomaž 1. r.